

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

REDACTIE : RIDDER RENE VICTOR, HOOFDREDACTEUR

E. BOONEN, C. CAENEPEEL

REDACTIEADRES : PROF. MR. RIDDER RENE VICTOR, BRITSELEI 40, 2000 ANTWERPEN

VLAAMSE ADVOCATUUR TE BRUSSEL*

Ter herinnering: het gerechtelijk arrondissement omvat Brussel 19 plus Halle-Vilvoorde; met resp. 980.000 en 280.000 inwoners.

In dit gebied zijn er op dit ogenblik ongeveer 2.178 advocaten «werkzaam», waarvan er 508 op de Nederlandstalige taalrol staan. Uit een overzicht blijkt dat onder de 1.670 Franstalige advocaten, zowat 250 ouder zijn dan 55 jaar en dat velen onder hen louter pro forma ingeschreven zijn.

Het aantal advocaten omvat plus minus 162 Vlaamse stagiaires en 328 Franstalige stagiaires, d.i. resp. 1/3 en 2/3. Verwacht mag worden dat het aantal stagiaires te Brussel naar een 40N/60F verhouding zal evolueren. Van de meer dan 500 Vlaamse advocaten te Brussel, hebben er 158 hun kantoor in het arrondissement Halle-Vilvoorde.

Belangrijk is te weten dat Brussel F evenveel advocaten telt als heel Wallonië; van de Vlaamse advocaten zijn er een kwart aan de Brusselse balie ingeschreven.

Op dit ogenblik omvat de Raad van de Orde bij de Brusselse Balie zestien leden plus de Stafhouder. De Vlaamse advocaten hebben recht op vier plaatsen. Daar het kiescollege niet gesplitst is, kunnen ze zelfs geen eigen quorum vormen om hun eigen vertegenwoordigers, zonder Franstalige stemmen aan te wijzen.

Een referendum onder de advocaten te Brussel, waaraan door 55 pct van beide taalgroepen werd deelgenomen, heeft bevestigd dat de meerderheid van de F-advocaten de status-quo wenst en de meerderheid der N-advocaten een radicale verandering.

Subsidiar bleken de Franstaligen bereid aan de Vlamingen een ruimer vertegenwoordiging te verlenen in de Raad van de Orde, terwijl een meerderheid van de Vlaamse advocaten — een tendens die nog sterker is uitgesproken onder de stagiaires — ofwel een vleugelvorming ofwel een aparte Raad van de Orde wenst voor de Vlaamse advocaten bij de ene balie te Brussel.

Gedurende het huidige gerechtelijk jaar heeft de Raad van de Orde een gemengde paritaire commissie samengesteld van N- en F-advocaten, veertien in het totaal, om zich te beraden over de wenselijkheid en/of de uitwerking van een structuurhervorming. Door de gemengde commissie werden uiteindelijk slechts twee formules behouden, een stelsel van volledige (externe) autonomie en interne autonomie (vleugelvorming). Uit een stemming in de commissie is gebleken dat paradoxaal genoeg door de Franstalige leden unaniem gekozen is voor de volledige autonomie, terwijl vier van de zeven Vlaamse advocaten het voorzichtiger oordeelden om het bij een vergaande vleugelvorming te houden.

In het kort komen beide opties hierop neer:

Externe autonomie: de Vlaamse en de Franstalige advocaten staan ingeschreven op een afzonderlijk tableau en ze worden elk vertegenwoordigd door een afzonderlijke en autonome Raad van de Orde, met aan het hoofd een eigen stafhouder. Beide orden werken samen rond punten en problemen die ze na onderling overleg vrij bepalen.

Interne autonomie: extern blijft er één Orde van Advocaten van de Balie te Brussel met twee afdelingen (F-N), twee tableaux en twee autonome Raden van de Orde. Het stafhouderschap wisselt (2x F en 1x N) met een voorverkiezing binnen elke afdeling. De voorzitter van de afdeling neemt zitting in de Nationale Orde, naast de Stafhouder.

Beide Raden van de Orde richten een Algemene Raad op die beslist over materies die door beide Raden eenparig zijn aangewezen. De beslissingen worden met een dubbele meerderheid genomen.

In de Gemengde Commissie is het probleem van een eventuele splitsing van het Gerechtelijk Arrondissement niet besproken.

De Raad van de Orde heeft zich tijdens een week-end bijeenkomst beraden over de bevindingen van de Gemengde Commissie en uiteindelijk is gebleken dat de Franstalige leden van de Raad voor een volledige autonomie zijn op voorwaarde dat:

- de Franstalige advocaten met kantoor in de zes faciliteitengemeenten op het tableau kunnen blijven van de Franstalige Raad van de Orde;
- taalgemengde associaties mogelijk blijven.

* Uiteenzetting gehouden op 23 mei 1981 te Brussel voor de vergadering van de Vlaamse Juristenvereniging en het Vlaams Pleitgenootschap van de Balie te Brussel.

De vleugelvorming wordt verworpen omdat dit tot een de facto pariteit zou leiden.

Enkel indien de Vlaamse advocaten een evenredige vertegenwoordiging in een unitaire Raad van de Orde zouden aanvaarden, wil de meerderheid in de huidige Raad van de Orde een beperkte vorm van interne autonomie, als alternatief aanvaarden.

Voor de Vlamingen is een feitelijke aanhechting van de zes faciliteitengemeenten bij Brussel-Negentien onaanvaardbaar. Tegen taalgemengde associaties bestaat geen bezwaar, integendeel, doch er moet een formule van toezicht gevonden worden die de wederzijdse autonomie niet in het gedrang brengt.

Wat er ook van zij, een en ander kan slechts verwezenlijkt worden door een wijziging van een aantal artikelen van het Gerechtelijk Wetboek.

De minister van Justitie heeft aan de Stafhouder en het Vlaams Pleitgenootschap verklaard bereid te zijn om terstond een wetsontwerp in te dienen indien de Brusselse Balie hem een eensgezind goedgekeurde formule voorlegt.

Om de economische positie van de Vlaamse advocaten te Brussel te kunnen beoordelen, moet rekening worden gehouden met het feit dat aan de advocatuur te Brussel heel wat zaken worden toevertrouwd die met het «grondgebied» of de inwoners van het gerechtelijke arrondissement weinig of geen raakvlakken hebben.

De nationale en internationale rol van Brussel is voor de Brusselse advocaten een pluspunt en verklaart ten dele het onevenredig groot aantal advocaten bij de Brusselse Balie.

Aangezien administratie, industrie en handel te Brussel tot voor kort ruimschoots door Franstalige ambtenaren en kaderleden werden geleid of gedomineerd, heeft dit onvermijdelijk een weerslag gehad én op het aantal F/N-advocaten te Brussel én op de aard en het (financieel) belang van de zaken die hun werden toevertrouwd.

Zonder dat er statistisch materiaal voorhanden is, kan met vrij grote zekerheid worden beweerd dat het aantal zaken dat aan Franstalige advocaten wordt toevertrouwd, nog groter is dan uit hun numeriek overwicht zelf voortvloeit.

Dit is zeker het geval in zaken van koophandel (factuurvoorwaarden, zetel van de vennootschap te Brussel, faillissementen, enz.), in verkeers- en verzekeringszaken, in de behandeling van geschillen voor ministeries, openbare instellingen, enz.. De Vlaamse advocaten halen hier nauwelijks voordeel uit hun ietwat betere talenkennis.

In vele gevallen moeten ze zich met een «onderaanneming» tevreden stellen en uiteraard met een minder dan evenredig honorarium. Te meer daar er vaak door Franstalige advocaten op Vlaamse stagiaires een beroep wordt gedaan voor hun Nederlandstalige zaken.

In strafzaken is het overwicht van de Franstalige advocaten verpletterend, mede door het groot aantal vreemdelingen te Brussel, van wie automatisch wordt verondersteld dat ze Franstalig zijn.

In burgerlijke zaken, die met inwoners van Brussel 19 te maken hebben speelt de taalverhouding in dezelfde negatieve zin.

Toch is er, vooral in handelszaken en in de dienstverlening van «buitenlandse» vennootschappen met zetel te Brussel en met het Engels als voertaal een merkwaardige kentering waar te nemen. Ook heel wat vennootschappen met zetel te Brussel, vertrouwen hun «Vlaamse» zaken rechtstreeks toe aan Vlaamse advocaten. Bepalend is vaak de taal of de talenkennis van de bedrijfsjurist. De toename van het aantal Vlaamse bedrijfsjuristen heeft uiteraard een gunstig effect. Toch worden in vennootschappen met een «nationaal of internationaal hinterland» nog veel zaken (ook consultaties) in het Frans afgewikkeld, hoewel dit even goed in het Nederlands zou kunnen.

Het laat niet de minste twijfel dat indien de Vlaamse advocaten een exclusief vestigingsrecht hebben voor Halle-Vilvoorde en ze voor heel het arrondissement als groep naar buitenuit zouden treden, de cliënteel in de commerciële sfeer, incl. verkeer en verzekeringen, enorm zou toenemen, of dat, alternatief, heel wat Franstalige advocaten aan Vlaamse confraters een vorm van associatie op voet van gelijkheid zouden aanbieden.

Ook mag worden verwacht dat bepaalde misbruiken bij de toewijzing van strafzaken zouden kunnen worden rechtgetrokken.

Aangezien op korte termijn mag worden verwacht, dat de Vlaamse advocaten als een autonome groep binnen de Brusselse Balie zullen kunnen optreden, mag een gunstige stroomversnelling worden verwacht en zal hun economische positie verder verbeteren.

Ondertussen moet worden gewerkt aan:

- de versteviging van de contacten tussen de Vlaamse advocaten en de commerciële en industriële wereld te Brussel;
 - het uitbouwen van de internationale contacten, om het voordeel van de talenkennis te «verzilveren»;
 - een herziening van de faillissementswetgeving om te Brussel de schromelijke benadeling van de Vlaamse curatoren (5 op 27) recht te zetten;
 - de positie van de Vlaamse strafpleiters te verbeteren;
 - contacten met de overheid en de verzekeringsmaatschappijen om aan de Vlaamse advocaten hun rechtmatig part in de «abonnementen» te verzekeren;
 - een akkoord tussen de N- en F- Raden van de Orde te Brussel over een billijke salarisregeling bij loco-behandeling van bepaalde zaken wegens de gebrekkige talenkennis van de anderstalige dominus litis.
- Tot slot zal de wenselijkheid (of niet) van de splitsing van het gerechtelijk arrondissement en de weerslag op de magistratuur in alle objectiviteit moeten worden bestudeerd.

Carl BEVERNAGE

RECHTSSTRUCTUREN VOOR HET TOEKOMSTIG VLAANDEREN*

Discussiepunt: Administratieve procedure en het economisch leven

Iedere praktijkjurist wordt op dit ogenblik zeer sterk geconfronteerd met hetgeen kan omschreven worden als een «wetscrisis», de crisissituatie waarin onze wetgeving verkeert. De wildgroei van onze wetgeving immers, de achterstand bij onze rechtbanken, het gebrek aan juridische informatie, de twijfelachtige kwaliteit van onze snelwetten, enz. zijn al te duidelijke tekens van de decadente staat waarin die wetgeving verzeild is geraakt. Een thema als «administratieve procedure en het economisch leven» nu naar voren brengen betekent dan ook niet meer dan het feit ter discussie stellen dat «de overheid» haar maatschappijregulende taak niet meer waarmaakt, ja zelfs niet meer aankan, een taak die toch fundamenteel ten grondslag ligt aan onze rechtsstaat.

Specifiek voor de ondernemingen is deze wetscrisis fataal in samenloop met de economische crisis. De wetgeving bepaalt immers in belangrijke mate het omgevingsklimaat voor de ondernemingen en is bijvoorbeeld rechtstreeks aanleiding van het feit dat ons land als vestigingsplaats voor ondernemingen niet meer aantrekkelijk is, zelfs niet meer in aanmerking komt voor nieuwe, maar ook voor bestaande investeringen. Onze zo geroemde produktiviteit komt bij investeringsbeslissingen gewoon niet meer aan bod. De kostenfactoren die op de ondernemingen drukken en het weinig stimulerend beleid van de overheid zijn doorslaggevend voor het aan ons land voorbijgaan van investeringen.

De vergelijking met de ons omringende landen maakt dit overduidelijk. Al is het uiteraard niet de bedoeling hier een politieke discussie uit te lokken, toch wordt duidelijk een vingerwijzing gegeven aan diegenen die in dit land op beleidsniveau hun verantwoordelijkheid niet opnemen.

Wie het huidige overheidsdeficit, een van de voor ons land zwaarst doorwegende crisiselementen, wil terugdringen, moet stoppen met lapidare korte-termijnmaatregelen, debudgetteringspolitiek, casuïstische hervormingen, het institutionaliseren van politieke lobby, en moet de steeds verder doorgaande en zinloze geldhonger van de regering halt toeroepen. Alleen een doorzichtig, maar noodzakelijk sterk gefundeerd beleid kan het tegen de huidige economische crisis opnemen en de weerspiegeling van een dergelijk open beleid zal ons terug in de richting brengen van doeltreffende en duidelijke wetten. Grondslag voor een oplossing van deze crisis is dus in ieder geval politieke wil en verantwoordelijkheidszin. De concrete realiteit leert dit zonder veel woorden, zodat het hier behandelde discussiethema het best toe te lichten is aan de hand van concrete voorbeelden. Sedert 1975 immers kan men spreken van een crisiswetgeving, gekenmerkt door een zoekgeraakt beleid.

Budgettaire wetten (W. 29.6.1975, 29.11.1977, 24.12.1979), harde en zachte herstelwetten (W. 30.3.1976, 24.12.1976), programmawetten (W. 29.12.1976, 22.12.1977, 8.8.1980), anti-crisiswetten (4 en 5.8.1978), financiewetten (W. 29.11.1978, K.B. 6.12.1978, K.B. 7.1.1980), herstelplannen (wetten 10.2.1981 — huidig ontwerp) enz... vergezeld van een onnoemelijk aantal uitvoeringsbesluiten, hebben elkaar jaar na jaar, nu reeds maand na maand, opgevolgd. Al deze wetten, met de erin voorgestelde maatregelen en met hopelijk als hoofdbedoeling de crisis te bestrijden, doen wegens hun veelvoudigheid, hun beperktheid, hun ongekend of onvoorspelbaar resultaat, aan hun eigen succes twijfelen. De versterking van de economische heropleving die eruit moest voortvloeien loopt spaak en werkte geenszins stimulerend en de maatregelen om de tewerkstelling te verbeteren blijven kunstmatige ingrepen in de bedrijven die slechts tijdelijk en alleszins fictief een resultaat laten blijken. Andere maatregelen doen niets ter zake en berusten op compromissen of tegenprestaties die onder de politieke families zijn overeengekomen.

Een fundamentele, drastische hervorming komt niet aan bod. Onze crisiswetten zijn dus zelf crisiswetten.

Wat betekent dit nu op het vlak van de onderneming zelf. Stel u even in de plaats van een ondernemer die nog kan en durft investeren en omdat iedereen ermee schermt, een beroep wil doen op een steunmaatregel, voor zover hij aan de nodige informatie kan komen. Vooreerst wordt een ondernemer geconfronteerd met een van de expansiewetgevingen:

1. De algemene expansiewetgeving van 17 juli 1959 voor industriële en ambachtelijke bedrijven en de grote distributiebedrijven met de volgende steunmaatregelen: rentetoelagen (alleen op leningen) of kapitaalpremies.

De maximumsteun volgens de wet is: 4% van het investeringsbedrag waarvan de duurtijd en het bedrag niet gelimiteerd zijn, maar al naar gelang van de in aanmerking komende criteria 4% gedurende vier jaar op 2/3 van het investeringsbedrag met eventueel gedurende twee jaar een conjunctuurtoelage bedraagt.

Verder kan een vrijstelling van de onroerende voorheffing verkregen worden naar gelang van het percentage van de eigen middelen die worden aangewend, de staatswaarborg en steun voor de ontwikkeling van prototypes.

2. De regionale expansiewet van 30 december 1970 voor de ondernemingen in een ontwikkelingszone met de volgende ruimere steunmaatregelen: rentetoelagen of kapitaalpremies. De maximumsteun is 5% gedurende vijf jaar op 3/4 van het investeringsbedrag, met eventueel een conjunctuurtoelage van 2%.

Verder voorziet deze wet in het verlenen van staatswaarborg, de vrijstelling van onroerende voorheffing, steun voor de ontwikkeling van prototypes, een arbeidsplaatspremie, de mogelijkheid van versnelde afschrijvingen, de vrijstelling van proportioneel registratierecht bij inbreng in vennootschappen, een belastingvrijstelling voor opnieuw geïnvesteerde meerwaarden, contractuele tegemoetkomingen en infrastructuurhulp.

* Uiteenzetting gehouden te Brussel op 23 mei 1981 voor de Vlaamse Juristenvereniging en het Vlaams Pleitgenootschap van de Balie te Brussel.

3. De wet van 4 augustus 1978 (anti-crisiswet) en de wet van 10 februari 1981 (herstelplan) voor KMO-bedrijven, waar nog ruimere voordelen worden toegekend zo men (met veel geluk) onder de in deze wet gestelde definitie van klein en middelgroot bedrijf valt, nl. indien men ofwel een tewerkstelling van 40 personen (voor handelsondernemingen), 50 personen (voor ambachts- en dienstverlenende ondernemingen) of 70 personen (familiaal bedrijf) en een omzet van minder dan 200 miljoen fr. heeft en indien het investeringsbedrag de 40 miljoen niet overschrijdt.

De steunmaatregelen zijn de volgende: vooreerst een rentetoeelage of kapitaalpremie: maximum 8% van het investeringsbedrag gedurende maximum 5 jaar op maximum het volledig investeringsbedrag. Verder ook de mogelijkheid tot versnelde afschrijvingen, de vrijstelling van onroerende voorheffing, de vrijstelling van het evenredig recht op inbreng in vennootschappen, de arbeidsplaatspremie, de bijdrage in de kosten gedurende een jaar voor de aansluiting bij een erkend sociaal secretariaat en ten slotte het verlenen van staatswaarborg via het Waarborgfonds.

De procedure is complex en langdurig en wordt uiteindelijk op kabinetsniveau beslist (Economische Zaken - Streekeconomie). De criteria waarmee rekening wordt gehouden en die ook de hoogte en de duur van de tussenkomst of de uitsluiting bepalen, omvatten ongeveer 400 bladzijden, worden steeds gewijzigd en zijn niet publiek gekend.

Heel wat criteria beantwoorden trouwens niet aan de door de EG gestelde eisen op het vlak van de steunmaatregelen.

Geen enkele onderneming kan zich dus van tevoren een juist beeld vormen van die expansiesteun, een vereiste dat toch essentieel is, vooral dan in vergelijking met wat onze buurlanden «bieden». Daarbij moet gezegd worden dat sedert enkele jaren de expansiewet van het oorspronkelijke doel, nl. het stimuleren van de economische expansie, wordt afgewend. Onder meer is een steeds toeneemende steun aan ondernemingen in moeilijkheden waar te nemen en vindt men in de begrotingswetten van Economische Zaken en Gewestelijke Aangelegenheden (art. 60.01.A) dat de staatssecretaris kan beschikken over kredieten, afkomstig uit het Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie en dit voor «al wat kan dienen in het sociaal-economisch en regionaal beleid van de regering», wat uiteraard in strijd is met de expansiewet.

Het hele systeem is zeer ondoorzichtig, zowel wat de instrumenten als wat de toepassingsvoorwaarden betreft. Het aantal mogelijke tussenkomsten is te uitgebreid en verspreid over vele wetten met verschillende toepassingsvoorwaarden. De beschikbare middelen en de bevoegdheden zijn verdeeld over een groot aantal organismen en departementen met eigen procedures, wat onmiddellijk aanleiding geeft tot loketten-politiek.

Naast die algemene expansiewetgeving kan de ondernemer de diverse tijdelijke en permanente fiscale maatregelen analyseren op hun eventuele toepasselijkheid. Zeer vele tijdelijke maatregelen zijn intussen verlopen:

Permanente maatregelen: degressieve afschrijving (K.B. 16.3.1977); verdubbeling lineaire afschrijving (W. 4.8.1978); afschrijving bijkomende aanschaffingskosten (ad libitum, vaste afschrijvingsannuïteiten of opnemings bij het investeringsgoed); energiebesparende investeringen (W. 10.2.1981) afschrijving ad libitum; wetenschappelijk

onderzoek (W. 10.2.1981) afschrijving ad 110%; belastingvrije investeringsreserve van 5 % van de winst (W. 10.2.1981); wetenschappelijk onderzoek: vrijstelling van 100.000 BF van de winst bij aanwerving bijkomend personeel (W. 10.2.1981); KMO: vrijstelling van 100.000 BF winst bij aanwerving bijkomend personeel (W. 10.2.1981).

Tijdelijke maatregelen: de vijfjarige vrijstelling van vennootschapsbelasting bij uitkering van kapitaal: zie W. 29.11.1977 - K.B. 27.12.1977 - W. 4.8.1978 (art. 57, 49) - W. 24.12.1979 - W. 8.8.1980 - W. 10.2.1981; vrijstelling van meerwaarden: K.B. 16.3.1977, K.B. 27.12.1977, K.B. 25.9.1978, K.B. 11.12.1980, K.B. 19.1.1981; vrijstelling van de solidariteitsbijdrage ad 4,8 % (Sol I) bij aanvullende investeringen (W. 30.3.1976, K.B. 1.6.1976, W. 24.12.1976, K.B. 2.2.1977, W. 22.12.1977, K.B. 4.1.1978, W. 29.11.1978, K.B. 28.12.1978, W. 24.12.1979, K.B. 25.1.1980, W. 29.12.1980).

Ter informatie volgt hier ook nog een deel van de onlangs verlopen tijdelijke maatregelen: afschrijving ad 110% aanvullende investeringen (W. 29.11.1977 - voor 1981 niet meer verlengd); afschrijving ad libitum (W. 29.11.1977 - vervallen 30.6.1978); winstvrijstelling ad 15% wegens aanvullende investeringen (W. 4.8.1978); winstvrijstelling ad 22,5 % voor wetenschappelijk onderzoek (W. 4.8.1978 - K.B. 11.11.1978 - M.B. 20.3.1978); het afzien van roerende voorheffing uit buitenlandse leningen; de volledige aftrek van BTW voor bijkomende en nieuwe investeringen en voor arbeidschepende investeringen: vanaf 1.7.1980 werd de BTW op investeringen uiteindelijk volledig afgeschaft, jaren nadat onze EG-partners dit hebben gedaan (afschaffing art. 100 BTW bij wet van 8.8.1980).

Ook het programma van de huidige regering Eyskens bevat een fiscaal onderdeel met onder meer de volgende maatregelen: verruiming belastingvrije investeringsreserve: tot maximum 30 % van de niet-uitgekeerde winst, maar met toepassing van selectieve criteria; aanpassing van de solidariteitsbelastingen (Sol I en Sol II); vrijstelling van herbelegde meerwaarden; bevordering van het risicodragend kapitaal.

Informatie geven aan bedrijven over dergelijke herstelmaatregelen is een zeer moeilijk geworden opdracht en doet vragen rijzen naar het uiteindelijk resultaat ervan. Het heeft geen zin hier gedetailleerd het nut en de toepassing van al die steunmaatregelen uiteen te zetten. Het besluit is echter duidelijk: de fiscale stimuli zijn ofwel van zeer korte duur, ofwel te beperkt in omvang, andere maatregelen zijn te specifiek of niet cumuleerbaar en daarbij mag de administratieve last die ieder van deze maatregelen vergt, zeker niet vergeten worden.

Na het onderzoek van de fiscale stimuli blijven nog een hele reeks sociale tegemoetkomingen te bekijken, waarvan de voornaamste zijn: aanmoediging tewerkstelling in KMO's (W. 22.12.1977); de herverdeling van de sociale lasten (W. 30.3.1976 - K.B. 18.6.1976 - K.B. 24.12.1980); de arbeidsplaatspremie (W. 4.8.1978); de vestigingspremie (W. 10.2.1981); de aanpassings- en wederaanpassingspremie (premie plan Dewulf) (K.B. 15.10.1979 - K.B. 24.12.1980); het fonds voor humanisering van de arbeidsvoorwaarden (K.B. 27.12.1977 - K.B. 4.8.1978); tegemoetkoming in de aansluitingskosten van een sociaal secretariaat (W. 4.8.1978); stage der jongeren (W. 30.3.1976 - K.B. 27.12.1977); bijzonder tijdelijk kader (K.B. 27.12.1977); tussenkomst bij beroepsopleiding in een on-

derneming (bv. W. 14.2.1961); tegemoetkoming in het loon van werknemers door overschakeling van ondernemingen (K.B. 24.3.1961 - K.B. 20.12.1963); brugpensioen.

Ook hier viert het formalisme hoogtij en kan achter het zogenaamde resultaat een vraagteken geplaatst worden, zelfs wat betreft de premies van het plan Dewulf (2 x 250.000BF). De meeste bedrijven plannen immers bijkomende tewerkstelling en gaan dan pas zien wat de «overheidswinkel» te bieden heeft.

Heeft de ondernemer uiteindelijk de moed niet verloren in die administratieve rompslomp, dan heeft hij hopelijk niet vergeten voor zijn investering de nodige vergunningen aan te vragen, met als voornaamste: de bouw- en de exploitatievergunning. In geval van moeilijkheden of betwisting vergen deze vergunningen heel wat tijd en politieke lobby, vooral wanneer men de verschillende stappen van de procedure moet doorlopen.

Ten slotte heeft de ondernemer tijdens deze investeringsperiode verder moeten ondernemen. Hetzelfde scenario van crisiswetten speelde zich immers ook af op diverse andere beleidsaspecten van deze onderneming. Zonder nog een volledige opsomming hiervan te geven, maar louter ter illustratie kan worden vermeld: de (zogenaamde) hervorming van de sociale zekerheid en de gevolgen op het ondernemingsvlak (onder meer de wijzigingen in de bijdragen en loonplafonds); de kredietpolitiek van de regering; de loonmatiging; voorstel interprofessioneel akkoord oktober 1980, dan de miniwet van 23.12.1980 (van kracht van 1.1.1981 - 15.2.1981), dan de maxiwet van 10.2.1981 en ten slotte het interprofessioneel akkoord K.B. van 14.2.1981, dat de bepalingen van de maxiwet verving; de inkomensmatiging: dividenden, tantièmes; de prijsreglementering: de gewone procedure van de prijsverhogingsaangifte, de huidige blokkeringsmaatregelen: M.B. 1.4.1981 en M.B. 30.4.1981; de fiscale wetgeving en de administratieve gevolgen voor de ondernemingen; de arbeidswetgeving (bv. nieuwe regeling bijhouden sociale documenten, arbeidsbescherming ...); de milieuwetgeving (bv. het feit dat een tiental ministeries bevoegd zijn).

Het is dus zeer duidelijk dat onze wetgeving zelf en op dit ogenblik in de eerste plaats onze crisiswetgeving aan

een hervorming toe is. De bewering dat het niet mogelijk zou zijn, is verwerpelijk, want er zijn tal van voorbeelden in het buitenland die dit weerleggen.

De hervorming van de expansiewetgeving, met inbegrip van alle fiscale stimuleringsmaatregelen, opvangen in één overzichtelijk, duidelijk en controleerbaar stelsel, was wel mogelijk in Nederland bij de wet van 24.5.1978, de wet investeringsrekening. De basiswet, bestaande uit ongeveer 25 artikelen, heeft overigens een zeer gunstig resultaat en is doorslaggevend voor heel wat nieuwe investeringen, dit in vergelijking met ons land. Het is dus de hoogste tijd met deze algemene hervorming te starten.

Een dergelijke, en ik ben ervan overtuigd onvolledige, klaagzang is ten slotte ook van belang voor het hoofdthema van deze bijeenkomst: «Nieuwe rechtsstructuren voor het toekomstig Vlaanderen». Ingevolge de wet van 8 augustus 1980 op de hervorming der instellingen werd ook het economisch beleid gedeeltelijk naar de gewesten toegespeeld. Zonder een waardeoordeel uit te spreken over deze hervorming in haar geheel, stel ik vast dat op het vlak van het economisch beleid, de conflictsituaties in de wet zelf zijn ingebouwd. Het voorbeeld bij uitstek hiervan is het staaldossier. De grens tussen wat gewestelijk is of nationaal is niet te trekken. Voor de ondernemingen echter maakt deze wet het geheel eens te meer onduidelijker en wordt bijvoorbeeld de vraag waar men terecht kan, weer moeilijker te beantwoorden.

De wetten op de hervorming van de instellingen zijn immers zo ingewikkeld, dat velen nog maar aan lezing ervan toe zijn. Toch bestaat de mogelijkheid om het wetgevend werk anders te gaan aanpakken. Het is te hopen dat aan Vlaamse kant de politieke overtuiging hierover bestaat, maar het is zeer voorbarig zich nu reeds uit te spreken over de uiteindelijke uitvoering hiervan.

Uiteraard wordt in deze bijdrage het voorgestelde thema niet volledig behandeld. De bedoeling was alleen aan te tonen hoe ondoeltreffend al deze wetten en de administratieve verplichtingen wel zijn en hoe weinig richtinggevend het huidige beleid wel is.

M. OFFECIERS-VAN DE WIELE

BENOEMING VAN RECHTERS IN FEDERALE STATEN*

I. De Belgische regeling

De Grondwet en het Gerechtelijk Wetboek hebben de benoeming van de rechters als volgt geregeld:

a) Vrederechters

De vrederechter-titularis wordt rechtstreeks benoemd door de Koning (art. 99 Grondwet).

* Uiteenzetting gehouden op 23 mei 1981 te Brussel voor de vergadering van de Vlaamse Juristenvereniging en het Vlaams Pleitgenootschap van de Balie te Brussel.

De vrederechter-plaatsvervanger (max. zes per kanton, art. 64 Ger. W.) wordt rechtstreeks door de Koning benoemd.

De toegevoegde vrederechter wordt door de Koning benoemd, als de behoeften van de dienst het rechtvaardigen. Het advies van de procureur-generaal, de eerste voorzitter van het hof van beroep, de procureur des Konings en de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg dient te worden ingewonnen i.v.m. de behoeften van de dienst (art. 69 Ger. W.).

Als de vrederechter wettig verhinderd is of als het ambt openstaat kan de eerste voorzitter van het hof van beroep een werkende of plaatsvervangende vrederechter, die dit aanvaardt, het ambt opdragen om tijdelijk het ambt van

vrederechter te vervullen (art. 65 Ger. W.). De beschikking wordt gegeven op vordering of op advies van de procureur-generaal.

Als de vrederechter en de plaatsvervangende vrederechter verhinderd zijn, verwijst de arrondissementsrechtbank de zaak naar een ander vredegerecht van hetzelfde kanton, op verzoek van de meest gereede partij en na de procureur des Konings gehoord te hebben. Tegen dit vonnis staat geen verzet of hoger beroep open (art. 72 Ger. W.). In geval van overmacht kan de Koning trouwens de zetel van het vredegerecht tijdelijk overplaatsen naar een andere gemeente, die gelegen is binnen het rechtsgebied van het hof. Dit gebeurt na advies van de eerste voorzitter en van de procureur-generaal van het hof van beroep.

b) Rechtbanken van eerste aanleg, arbeidsrechtbanken, rechtbanken van koophandel

De rechters in de rechtbank van eerste aanleg worden benoemd door de Koning.

De rechters in de arbeidsrechtbank worden benoemd door de Koning op gezamenlijke voordracht van de ministers van Justitie en Arbeid (art. 197 Ger. W.). Hetzelfde geldt voor de plaatsvervangende rechters in de arbeidsrechtbank.

De rechters in sociale zaken worden benoemd door de Koning, voor een periode van drie jaar, op voordracht van de minister van Arbeid of Middenstand, op voordracht van de representatieve organisaties. Hetzelfde geldt voor de plaatsvervangende rechters. Als een plaats van rechter in sociale zaken openstaat en de voorzitter van de arbeidsrechtbank vaststelt dat de goede werking in het gedrang komt, deelt hij dit mee aan de voorzitter van het arbeidshof die, na advies van de procureur-generaal, degene onder de werkende of plaatsvervangende rechters aanwijst die tijdelijk de openstaande plaats zal bezetten.

De rechters in de rechtbank van koophandel worden rechtstreeks door de Koning benoemd.

De rechters in handelszaken worden door de Koning, voor een periode van drie jaar, benoemd op gezamenlijke voordracht van de ministers van Justitie, Economische Zaken en Middenstand, na voordracht door de representatieve professionele of interprofessionele organisaties of na persoonlijke aanmelding (art. 203 Ger. W.).

De voorzitter en de ondervoorzitters van de rechtbank van eerste aanleg worden benoemd door de Koning uit twee lijsten, één uitgaande van de provincieraad en één uitgaande van het hof (art. 99 Grondwet).

De voorzitter van de arbeidsrechtbank en van de rechtbank van koophandel wordt door de Koning benoemd.

Soms worden advocaten geroepen om de zetel van een rechtbank van eerste aanleg, arbeidsrechtbank of rechtbank van koophandel aan te vullen (art. 322 Ger. W.). Het is de kamervoorzitter die de advocaat aanwijst. Deze laatste kan niet weigeren (art. 422 Ger. W.).

c) Hof van beroep en arbeidshof

De raadsheren in het hof van beroep worden benoemd op dezelfde wijze als de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (art. 99 Grondwet).

De voorzitters en ondervoorzitters worden door de leden van het hof verkozen (art. 99 in fine Grondwet).

De raadsheren in het arbeidshof, de voorzitter en eerste

voorzitter worden door de Koning benoemd op gezamenlijke voordracht van de ministers van Arbeid en Justitie (art. 215 Ger. W.).

De werkende en plaatsvervangende raadsheren in sociale zaken worden benoemd door de Koning op voordracht van de minister van Arbeid of Middenstand na voorgedragen te zijn door de representatieve organisaties (art. 216 Ger. W.).

d) Hof van Cassatie

De raadsheren in het Hof van Cassatie worden benoemd door de Koning uit twee lijsten, één uitgaande van de Senaat en één van het Hof (art. 99 Grondwet).

De voorzitters worden verkozen door het Hof (art. 99 Grondwet, art. 257 Ger. W.).

II. De benoeming van rechters in enkele federale staten

a) Bondsrepubliek Duitsland

De rechters van het Bundesverfassungsgericht worden verkozen voor de helft door de Bundestag en voor de helft door de Bundesrat.

Voor de benoeming van rechters bij de «Oberste Bundesgerichtshöfe» (Bundesgerichtshof in Karlsruhe, Bundesarbeitsgericht in Kassel, Bundesverwaltungsgericht in Berlin, Bundessozialgericht in Kassel en Bundesfinanzhof in München) is een procedure geregeld waarbij zowel de federale autoriteiten als die uit de Länder een inbreng hebben.

De kandidaat dient te worden voorgedragen door een lid van de «Richterwahlausschuss», bestaande uit 23 leden. Elf ervan zijn de ministers van de Länder die bevoegdheid hebben over de aangelegenheden waarover het Hof beschikt. (Indien een benoeming moet gebeuren in het Bundesgerichtshof zijn dit de ministers van Justitie, voor het Bundesarbeitsgericht de ministers van Arbeid, enz.) De federale minister is voorzitter doch heeft geen stemrecht. De andere leden worden aangewezen door de Bundestag.

De kandidaturen worden onderzocht door de «Präsidialrat», bestaande uit leden van het desbetreffende hof. Meestal bestaat de Rat uit een voorzitter, kamervoorzitter bij het hof en uit twee leden-raadsheren. De Präsidialrat van het Bundesgerichtshof bestaat uit de voorzitter van het hof, zijn plaatsvervanger, twee kamervoorzitters, verkozen onder de kamervoorzitters en twee raadsheren, eveneens verkozen. Deze Präsidialrat moet een geschreven en gemotiveerd advies uitbrengen.

Het dossier wordt dan overgezonden aan de «Richterwahlausschuss», die bijeengeroepen wordt door de federale minister. Dit orgaan houdt zitting in geheime vergadering. Over de kandidaturen wordt gestemd. De bevoegde federale minister moet dan nog zijn goedkeuring verlenen.

De president van de Bondsrepubliek benoemt de raadsheer.

De rechters in de Länder worden benoemd door de autoriteiten van de Länder volgens de regelen van het Land. De federale wet heeft echter wel algemene benoemingsvereisten gesteld, zoals studie, stage, enz..

De benoemingsregeling verschilt echter van Land tot Land. Telkens is het de minister van het Land die be-

noemt, ofwel rechtstreeks, ofwel op voordracht van een benoemingscommissie, ofwel na advies van een Präsidialrat of Richterrat.

b) De Verenigde Staten

Alle rechters van de federale rechtbanken worden door de president benoemd, na advies en instemming van de Senaat (U.S.-constitution, art. III, § 1).

De benoeming van de rechters van de State Courts wordt geregeld door de wetgeving van de Staat. In elf staten worden de rechters benoemd door de gouverneur, in vier staten verkozen door de wetgevende vergadering en in 35 staten rechtstreeks verkozen door de bevolking.

c) Zwitserland

In de Zwitserse rechtsleer wordt er nadrukkelijk op gewezen dat er geen specifieke rechtbanken zijn die de federale wet toepassen en andere de kantonale wet. De rechtspraak wordt in principe waargenomen door de kantonale rechtbanken. Het «Tribunal fédéral» (Bundesgericht) is het enige echt federale gerechtshof dat dan nog slechts in laatste aanleg en in sommige gevallen in eerste en laatste aanleg zitting houdt. Wel zijn er een aantal gespecialiseerde federale rechtbanken.

In Zwitserland worden de rechters verkozen door:

— ofwel de wetgevende vergadering voor de federale rechters en voor het grootste gedeelte van de rechters in de hoven van beroep;

— ofwel door de rechtbanken. Zo kiest het Tribunal cantonal van Vaud de vrederechters en de rechters in eerste aanleg. In Fribourg kiest een college bestaande uit de Conseil d'Etat du Tribunal cantonal de rechters;

— ofwel door de bevolking. In de meeste kantons worden de vrederechters en de rechters in eerste aanleg verkozen door de bevolking. In de kantons met «Landgemeinde» en in Genève worden alle rechters op deze wijze verkozen.

Op te merken is dat het mandaat slechts tijdelijk is. Doch telkens is het mandaat hernieuwbaar.

d) U.S.S.R.

In de Sovjetunie worden de rechters van de volksrechtbanken met zetel in elke gemeente (raion) of stad (gorod) verkozen door de bevolking.

Het is niet eenvoudig een overzicht te geven van de rechterlijke organisatie per deelstaat. De rechterlijke indeling komt echter overeen met de staatsrechtelijke onderverdeling van de republiek. De rechters worden er telkens verkozen door de Sovjet van de omschrijving en dit voor een periode van vijf jaar.

Elke republiek heeft een Hoog Gerechtshof waarvan de leden verkozen worden door de Sovjet van de republiek, eveneens voor vijf jaar.

De leden van het Opperste Gerechtshof worden verkozen door de Opperste Sovjet van de USSR en door de afgevaardigden van de Hoger Gerechtshoven.

e) Joegoeslavië

Het Federale Gerechtshof dat oordeelt over geschillen tussen republieken en het nationale gezag, tussen de repu-

blieken onderling, enz. is samengesteld uit rechters, verkozen door de Assemblée van de Socialistische Federale Republiek van Joegoeslavië.

De organisatie van de rechtbanken in de republieken wordt volledig overgelaten aan de republiek.

Andere gespecialiseerde rechtbanken hebben telkens een andere regeling (rechters van de militaire rechtbanken worden aangewezen door de stafchef; de «self-management»-rechtbanken worden federaal bepaald qua samenstelling doch de organisatie en de financiering wordt overgelaten aan de republieken of autonome provincies.

f) Oostenrijk

In Oostenrijk worden de rechters benoemd door de bondspresident of op grond van machtiging door de bondsminister van Justitie.

III. De rechters in het constitutioneel hof

a) Bondsrepubliek Duitsland

De helft van de leden wordt aangewezen door de Bundesrat, de andere helft door de Bundestag. Telkens is een 2/3 meerderheid vereist.

Er wordt gestemd uit twee lijsten, voorgedragen door de minister van Justitie. De ene lijst bevat de namen van de kandidaten, die lid zijn van een van de federale gerechtshoven, de andere van de kandidaten voorgesteld door de raden of de Länder. Dit heeft te maken met het vereiste dat drie van de acht leden van elke Senaat moeten genomen worden uit raadsheren van de federale hoven.

b) De Verenigde Staten

Een echt constitutioneel hof is er niet. Hoven en rechtbanken oordelen over de wettigheid van de normen, onder toezicht van het «Supreme Court», volgens het beginsel dat de lagere norm niet strijdig mag zijn met de hogere.

c) Zwitserland

De 26-30 leden en de 12-15 plaatsvervangende leden worden verkozen door de Assemblée fédérale. Er wordt voor gewaakt dat de verschillende taalgroepen vertegenwoordigd zijn.

d) Oostenrijk

De raadsheren van het Verfassungsgerichtshof worden benoemd door de president van de republiek op voorstel van enerzijds de regering (voor het voorzitterschap, het ondervoorzitterschap, het mandaat van zes leden en drie plaatsvervangers), anderzijds door de nationale raad (voor het mandaat van drie leden en twee plaatsvervangers) en de federale raad (voor het mandaat van drie leden en een plaatsvervanger).

Ter illustratie nog de benoemingsregeling in een aantal andere landen:

e) Frankrijk

Van de negen «gewone» leden worden er drie aangeduid door de president van de Republiek, drie door de voorzit-

ter van de Assemblée nationale en drie door de voorzitter van de Senaat.

De gewezen presidenten van de Republiek maken ambtshalve deel uit van het Hof.

f) Italië

Van de vijftien leden worden er vijf benoemd door de president, vijf verkozen door de Wetgevende Kamers, drie door het Hof van Cassatie, een door de Raad van State en een door het Rekenhof.

g) Spanje

De twaalf leden (zitting houdend in twee secties — salas — van zes raadsheren worden benoemd door de Koning op voordracht van beide Kamers, de Regering en de «Consejo general del poder judicial».

IV. Enkele federalistische voorstellen in België

Het lijkt onbegonnen werk alle federalistische voorstellen i.v.m. de hervorming van de instellingen te ontleden in een korte nota. Voortdurend zijn er nieuwe voorstellen, nota's, enz.. Opvallend daarbij is dat niet altijd aandacht besteed werd aan de rechterlijke organisatie (bv. voorstel Van Belle-Merlot, van 3 juni 1952, *St. Kamer*, 1951-52, nr. 453; voorstel Moulin van 9 februari 1961, *St. Kamer*, 1960-61, nr. 708).

Toch werd soms één of andere hervorming voorgesteld. Voorbeelden zijn:

a) Voorstel Vos van 23 april 1931 (St. Kamer, 1930-31, nr. 171)

Art. 171 van het voorstel regelde de oprichting van een Hof van Verbreking bestaande uit een Waalse en Vlaamse Kamer en met twee procureurs-generaal (in art. 93 wordt dit Hof het «Bondshof van Verbreking» genoemd).

De raadsheren in het Hof worden benoemd door de Koning uit twee lijsten, één uitgaande van de Senaat van de deelstaat en één uitgaande van de desbetreffende Kamer van het Hof. De voorzitter wordt gekozen door de leden van het Hof, doch moet om beurten een Vlaming of een Waal zijn.

Voor de raadsheren van de hoven van beroep (slechts twee) en voor de voorzitters en ondervoorzitters van de rechtbanken wordt een zelfde regeling voorgesteld.

b) Voorstel Truffaut van 1 juni 1938 (St. Kamer, 1937-38, nr. 233)

Art. 19 van het voorstel bepaalt uitdrukkelijk dat de rechterlijke macht een federale aangelegenheid blijft.

Enkel wordt de eentaligheid van de rechtsgebieden vooropgesteld.

De benoeming van de magistraten blijft ongewijzigd doch er dient rekening te worden gehouden met de voorstellen i.v.m. de staatsinrichting. Zo gebeurt de voordracht voor de raadsheren bij het hof van beroep door de gewestelijke Kamer i.p.v. door de provincieraad. De raadsheren bij het Hof van Cassatie worden voorgedragen

door de nieuw op te richten Federale Senaat i.p.v. door de Senaat.

c) Voorstel Grégoire van 25 maart 1947 (St. Kamer, 1946-47, nr. 257)

Art. 76, h, bepaalt dat de Confederatie bevoegd is om wetten te maken i.v.m. rechterlijke indeling.

In de artt. 119 tot 135 worden wel enkele wijzigingen aangebracht i.v.m. de structuur van het Hof van Verbreking, de rechtsgebieden, enz.. Art. 136 voert een Hoog Federaal Gerechtshof in.

d) Voorstel Van der Elst van 9 januari 1962 (St. Kamer, 1961-62, nr. 58/1)

In art. 98 wordt een wijziging voorgesteld in de structuur van het Hof van Cassatie. De Federale wet bepaalt de samenstelling en de inrichting van het Hof. Verder voorziet art. 99 in vijf hoven van beroep.

De raadsheren bij het Hof van Cassatie worden benoemd uit twee lijsten, de ene uitgaande van de Bondsraad de andere van het Hof. Hetzelfde geldt voor de benoeming van raadsheren bij het Hof van Beroep te Brussel en voor de benoeming van voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel.

De Koning benoemt de vrederechters en de rechters in het Bondsgebied (Brussel) (art. 105).

De gouverneur-generaal (belast met de uitvoerende macht in de deelstaat, art. 59) benoemt de raadsheren bij de hoven van beroep en de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg op dubbele voordracht van het hof en van de gewestelijke Kamer. Hij benoemt rechtstreeks de vrederechters en de rechters (art. 106).

Verder wordt een constitutioneel hof opgericht onder de benaming Raad van State (art. 114).

V. Mogelijke federatieve regelingen

Indien aangenomen wordt dat ook de rechterlijke macht, naast de wetgevende en uitvoerende macht, in federatieve zin moet evolueren, zijn er uiteraard verschillende voorstellen mogelijk. De rechtsvergelijkende studie van het grondwettelijk recht, zeker inzake de taak van de wetgevende macht, leert ons dat dé federale staat niet bestaat. Men kan slechts vaststellen dat het ene land méér federaal is ingericht dan het andere land en dan nog hangt dit waardeoordeel af van de criteria die gehanteerd worden.

Een universeel geldende bijbel van de rechterlijke organisatie in federale landen of in landen met een min of meer federalistische inrichting bestaat niet.

Toch enkele vaststellingen:

1. In sommige landen wordt de sanctionering van de federale wetten overgelaten aan federale rechtbanken, terwijl de andere rechtbanken de wetgeving van de deelstaten toepassen en alleen die conflicten beslechten die een toepassing vragen van de wetten (decreten, ordonnantiën, enz.) van de deelstaat. Dergelijke voorstellen lijken niet ter sprake te komen in België.

2. Voor de benoeming van de raadsheren bij het Hof van Cassatie kunnen verschillende voorstellen worden geformuleerd:

— ofwel vindt men het noodzakelijk dat de hoogste in-

stantie dient te worden behouden als een nationaal Hof, zodat de huidige regeling inzake benoeming van magistraten behouden kan blijven. Uiteraard moet men er dan van uitgaan dat de Senaat in zijn huidige vorm behouden blijft;

— ofwel wordt een deeloplossing voorgestaan waarbij én de federale instanties én de instanties van de deelstaten optreden bij benoeming of voordracht (bv. de Koning benoemt op voordracht van een senaat van de gewesten of gemeenschappen — indien die er zou komen — ofwel op voordracht van de wetgevende kamer van het gewest of gemeenschap);

— ofwel wordt een radicale oplossing gezocht en worden de raadsheren benoemd door resp. de Vlaamse Executieve of de Executieve van de Franstalige Gemeenschap of het Brussels of Waals Gewest.

De vraag is dus of de benoeming van magistraten een Gewest- of Gemeenschapsmaterie wordt. In elk geval zal een specifieke regeling m.b.t. magistraten uit het Brussels Gewest noodzakelijk kunnen worden.

3. Ofwel kan de benoeming van vrederechters, rechters en raadsheren in de hoven van beroep toevertrouwd worden aan de resp. Executieve, die rechtstreeks of op voordracht van politieke of gerechtelijke instanties benoemt; ofwel behoudt de Koning het benoemingsrecht doch dient er een voordracht te geschieden door de regionale instanties. Dit laatste voorstel is eigenlijk weinig afwijkend van de huidige regeling inzake benoeming van de voorzitters en ondervoorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg en van de raadsheren bij het hof van beroep, waar de voordrachten gedaan worden door de provincieraad en het hof. Enige aanpassing kan noodzakelijk zijn voor het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel.

4. Vanuit het oogpunt van een federalisering van de rechterlijke macht is er geen noodzaak om de verkiezingsprocedure (van de voorzitters van de hoven van beroep) te wijzigen.

5. Enige aandacht kan ook besteed worden aan het wetsvoorstel Poulet (*St. Senaat*, 1979-80, nr. 485/1). De bedoeling van het voorstel is niet de magistratuur federaal te herstructureren doch de politieke inbreng bij benoemingen te beperken ten einde slechts kwalitatief hoogstaande juristen tot magistraten te benoemen. Hiervoor verwijst de

indiener trouwens naar het verslag van de werkzaamheden van de Werkgroep i.v.m. de opleiding en de recrutering van de magistraten (1976).

Het voorstel beoogt geen grondwetsherziening, zodat de huidige regeling van art. 99 Grondwet behouden blijft en de benoeming van de voorzitters en ondervoorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg en van de raadsheren van de hoven van beroep en van het Hof van Cassatie ongewijzigd blijft.

Wel nieuw zou zijn de oprichting van de Hoge Raad van de Magistratuur die «om praktische redenen zal bestaan uit twee taalafdelingen». Elke afdeling bestaat uit: de eerste voorzitter of de voorzitter van het Hof van Cassatie; een magistraat bij het parket van het Hof van Cassatie; een vertegenwoordiger van de Nationale Orde van Advocaten; een vertegenwoordiger van de Kon. Federatie van Notarissen; twee hoogleraren van de rechtsfaculteiten; twee senatoren; twee kamerleden; de secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie of een ambtenaar met de graad van directeur-generaal; de secretaris-generaal van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid of een ambtenaar van dat ministerie met de graad van directeur-generaal.

De taak van deze Hoge Raad zou erin bestaan voor iedere vacante betrekking een rangschikking van de kandidaten, die voorgesteld worden, op te maken. Deze rangschikking moet gemotiveerd zijn. Wanneer de benoeming afwijkt van die rangschikking moet de benoemingsbeslissing gemotiveerd zijn (art. 25). Voor zover nodig dient erop gewezen te worden dat het voorstel-Poulet nog meer inhoudt, o.m. een opleidings- en stageperiode met begeleiding, enz. .

Dit voorstel is hier slechts van belang voor zover het bepaalt dat de voordrachten gedaan worden door de resp. taalafdeling van de Hoge Raad. De benoeming van de leden van de Hoge Raad gebeurt door een in de ministerraad overlegd koninklijk besluit (art. 3).

Uitdrukkelijk wordt echter gezegd dat de voordracht, gelet op art. 99 Grondwet, niet bindend is (blz. 5), doch, zoals hierboven reeds is aangehaald, moet een afwijkende beslissing gemotiveerd worden.

Koen BAERT

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 18 DECEMBER 1980

Voorzitter-rapporteur: ridder de Schaetzen

Advocaat-generaal: mevr. Liekendael

Advocaat: mr. De Bruyn

Afstamming — Erkenning — Betwisting — Moreel belang.

Een moreel belang (bv. een gevoel van genegenheid voortvloeiend uit een niet wettelijk vastgestelde verwant-

schap in de zijlijn) volstaat om een persoon de bevoegdheid te verlenen een erkenning van een natuurlijk kind te betwisten op grond van art. 339, 1e lid, B.W..

De draagwijdte van de algemene bepaling van art. 339, 1e lid, B.W. wordt niet beperkt door de artt. 17 en 18 Ger. W..

C. T/J. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 november 1979 door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 339, inzonderheid 339, eerste lid, van het Burger-

lijk Wetboek, 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het arrest, met bevestiging van de beslissing van de eerste rechter, oordeelt dat de verweerders er belang bij hadden de erkenning van het minderjarig kind J.S. door eiser te betwisten en die erkenning nietig verklaart, op grond dat «de moeder van het kind van Mauritiaanse nationaliteit overleden is op 20 juli 1976; dat niet wordt betwist dat de moeder de nicht was van geïntimeerde en evenmin dat zij eerst bij de geïntimeerden op het eiland Mauritius heeft gewoond, namelijk van 1958 tot 15 juni 1972, vervolgens in België in elk geval tot in september 1973; dat ten slotte uit de in het geding overgelegde stukken blijkt dat de geïntimeerden (thans de verweerders), hoewel zij het met de moeder van het kind, op het einde van haar leven, soms oneens waren, zich tot de dag van de erkenning geregeld en stelselmatig met het kind bezighielden dat zij als hun kleinzoon beschouwden; dat de geïntimeerde, ook al bestaat tussen hen en dat kind geen enkele juridische band van verwantschap, er belang bij hebben dat zijn ware staat wordt geëerbiedigd; dat dit belang uitgaat van hun voortdurende genegenheid en toewijding voor hem wegens hun bloedverwantschap; dat uit de debatten is gebleken dat appellant (thans eiser) niet de vader van het kind is; dat hij dat trouwens niet beweert»,

terwijl, eerste onderdeel, ook al kan ingevolge artikel 339, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek elke erkenning worden betwist door ieder die daarbij belang heeft, toch het belang van degene die nietigverklaring van de erkenning van een natuurlijk kind vordert, niet enkel een rechtstreeks en persoonlijk belang zal moeten zijn, maar ook een juridisch belang, zoals voor iedere rechtsvordering; de verweerders ten deze geen zeker en dadelijk belang erbij hadden te bewijzen dat de erkenning van het kind J.S. door eiser op een leugen berust, aangezien nietigverklaring van de erkenning hun geen recht op het kind verschafte en zelfs niet de zekerheid dat het kind hun later zou worden toevertrouwd; zij, anderzijds, in de mate waarin er tussen hen en het kind en de eiser, die de betwiste erkenning heeft gedaan, geen enkele band van verwantschap of aanverwantschap bestaat, door die erkenning geen schade lijden en er bijgevolg geen belang bij hebben het kind zijn staat van erkend natuurlijk kind te ontnemen; het arrest dientengevolge, op grond van het feit dat verweerster een nicht was van de moeder van het kind en dat de verweerders voor hem genegenheid betoond hebben, niet wettig heeft kunnen beslissen dat zij daarom alleen dat belang hadden om een rechtsvordering tot betwisting van de erkenning van het kind te kunnen instellen (schending van de artikelen 339, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek);

tweede onderdeel, bovenvermelde redenen van het arrest niet antwoorden op de regelmatig in hoger beroep genomen conclusie waarin eiser betoogt dat «hoewel (de verweerders) kunnen bewijzen dat zij verre verwanten zouden zijn van wijlen M.S., die het kind ter wereld heeft gebracht, niet uit het oog mag worden verloren dat, aangezien de natuurlijke moeder het kind niet heeft erkend, er tussen haar en het kind nooit enige wettelijke afstamming bestaan heeft; dat de erkenning van een natuurlijk kind trouwens niet tot gevolg heeft dat het de familie van de erkenner behoort; dat om niet alle betekenis te ontnemen aan artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek, het bestaan van een subjectief gevoel van genegenheid jegens een kind

op zichzelf niet het belang kan opleveren waarvan degene die de erkenning wil betwisten van vaderschap van dat kind moet doen blijken; dat het, om zulks te beslissen althans nodig is dat degene die zich beroept op zijn genegenheid voor het wettig erkend natuurlijk kind kan aantonen dat de erkenning voor het kind nadelig is geweest en dat het verkieslijk zou zijn dat het door de nietigverklaring van de erkenning weer de staat krijgt van een kind uit onbekende vader en moeder»; immers, de loutere bewering in het arrest dat de verweerders een belang hebben «dat uitgaat van hun genegenheid en toewijding wegens hun bloedverwantschap» geen antwoord verstrekt op het omstandige verweer waarvan zoëven sprake is en waarin juist wordt betwist dat, bij gebrek aan enige wettelijke verwantschap, uit gewone genegenheid een rechtsvordering tot betwisting van de erkenning kan worden ingesteld; het arrest bijgevolg niet regelmatig met redenen is omkleed wegens het ontbreken van antwoord op eisers conclusie (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat luidens artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek elke erkenning door de vader of door de moeder kan worden betwist door ieder die daarbij belang heeft;

Overwegende dat die bepaling van algemene aard is en onder andere van toepassing is op een ieder die kan doen blijken van een moreel belang; dat de draagwijdte ervan dus niet beperkt wordt door de artikelen 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat het arrest om de in het middel juist overgenomen redenen vaststelt dat de verweerders er belang bij hebben dat de ware staat van het kind wordt geëerbiedigd en dat het belang uitgaat van hun voortdurende genegenheid en toewijding voor hem wegens hun bloedverwantschap;

Dat het arrest aldus antwoordt op de in het middel bedoelde conclusie en zijn beslissing, dat de verweerders het recht hebben om de erkenning van het kind door eiser te betwisten, wettelijk verantwoordt;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;
(...)

NOOT—Men note de ontbreken van iedere verwijzing naar het Marckx-arrest.

J.P.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 19 MAART 1981

Voorzitter: ridder de Schaetzen

Raadsheer-rapporteur: de h. Closon

Advocaat-generaal: mevr. Liekendaal

Advocaten: mrs. Van Hecke, De Gryse en Dassel

Verdrag — 1. Instemming van de Kamers — Voorafgaand aan het sluiten van het verdrag — Post — Weense Wereldpostconventie van 10 juli 1964 — 2. Verdrag dat Belgen persoonlijk kan binden — Bekendmaking.

1. Hoewel de in art. 68, tweede lid, van de Grondwet bedoelde instemming van de Kamers in de regel na het

sluiten van het verdrag kan worden verleend, kan zij daaraan toch voorafgaan. Dit is het geval wanneer de wetgever de uitvoerende macht de toestemming verleent om zich naar de verdragsregels te schikken in zoverre de bepalingen ervan het kader van de nationale wet niet overschrijden.

Ingevolge art. 39, tweede lid, van de Weense Wereldpostconventie van 10 juli 1964 is de vergoeding voor het verlies van een aangetekende zending een bedrag waarvan het maximum forfaitair op 25 goudfrank is vastgesteld. Art. 18 van de wet van 26 december 1956 op de postdienst bepaalt dat voor het verlies van een aangetekende zending het bestuur verplicht is aan de afzender een vergoeding te betalen waarvan het maximum voor de binnenlandse dienst door de Koning en voor de buitenlandse dienst door een verdrag wordt vastgesteld. Krachtens die wetsbepaling is de uitvoerende macht ontheven van de verplichting de regel van art. 39 van het verdrag achteraf voor instemming aan de Kamers voor te leggen.

2. Een verdrag dat de Belgen persoonlijk kan binden, kan aan hen slechts worden tegengeworpen en bindt hen slechts persoonlijk wanneer het in België is bekendgemaakt. De bekendmaking geschiedt met toepassing van art. 8 van de wet van 31 mei 1961 in het Belgisch Staatsblad.

P. t/ R.T:T. en P.

Gelet op het bestreden arrest, op 21 december 1979 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 68 van de Grondwet, 6, gewijzigd bij de wet van 20 augustus 1962, en 18 van de wet van 26 december 1956 op de postdienst.

doordat het arrest, om te zeggen dat de beperking van de aansprakelijkheid vastgelegd in artikel 39 van de Wereldpostconventie gesloten te Wenen op 10 juli 1964 toepasselijk is op een luchtpostvervoer tussen België en de Verenigde Staten, beslist dat de instemming van de Kamers vooraf kan zijn gegeven en dat een dergelijke voorafgaande instemming bij de artikelen 18 en 6 van de wet van 26 december 1956 is verleend,

terwijl een wetgevende tekst alleen bij voorbaat een verdrag kan goedkeuren wanneer er geen twijfel bestaat over de omvang van de voorafgaande goedkeuring waarvan de tekst op beperkende wijze moet worden uitgelegd, en artikel 18 geen voorafgaande goedkeuring is van de vaststelling van een maximale vergoeding in het verdrag, doch enkel zegt dat de Koning voor de buitenlandse dienst dat bedrag niet mag vaststellen terwijl artikel 6 enkel een dergelijke voorafgaande goedkeuring bevat voor het vervoer per spoor;

Overwegende dat naar luid van artikel 68, tweede lid, van de Grondwet de handelsverdragen en de verdragen die de Belgen persoonlijk zouden kunnen binden in België eerst gevolg hebben nadat zij de instemming van de Kamers hebben verkregen;

Dat de instemming van de Kamers, hoewel zij in de regel na het sluiten van het verdrag wordt verleend, daaraan nochtans kan voorafgaan; dat zulks met name het geval is wanneer de wetgever de uitvoerende macht de toestemming verleent om zich naar de verdragsregels te schikken in zoverre de bepalingen ervan het kader van de nationale wet niet overschrijden;

Overwegende dat de bepaling die volgens eiseres door de rechter niet mag worden toegepast omdat zij door de Kamers niet is goedgekeurd, artikel 39, tweede lid, van de Wereldpostconventie is die op 10 juli 1964 te Wenen werd ondertekend en op 4 november 1965 door België is bekrachtigd;

Dat ingevolge dat artikel de vergoeding voor het verlies van een aangetekende zending een bedrag is waarvan het maximum forfaitair op 25 goudfrank is vastgesteld;

Overwegende dat artikel 18 van de wet op de postdienst van 26 december 1956 bepaalt dat voor het verlies van een aangetekende zending het bestuur verplicht is aan de afzender een vergoeding te betalen waarvan het maximum voor de binnenlandse dienst door de Koning en voor de buitenlandse dienst door een verdrag wordt vastgesteld;

Dat krachtens die wetsbepaling de uitvoerende macht ontheven is van de verplichting de regel van artikel 39 van het verdrag achteraf voor instemming aan de Kamers voor te leggen;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 68, 97, 129 van de Grondwet en 8 van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerking treden van wetten en verordeningen,

doordat het arrest, om te beslissen dat de beperking van de aansprakelijkheid vervat in artikel 39 van de Wereldpostconventie van 10 juli 1964 te Wenen, toepasselijk is op een luchtpostvervoer tussen België en de Verenigde Staten en dat het vanzelfsprekend is dat de verzender van diamanten niet alleen op de hoogte moest zijn van het verdrag doch ook van de te Wenen aangenomen tekst, hoewel de tekst van het verdrag niet is bekendgemaakt in het Staatsblad, waarin enkel wordt bericht dat dit verdrag is bekrachtigd en dat de tekst ervan kan worden verkregen op de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Verkeerswezen,

terwijl, eerste onderdeel, de Belgen alleen dan door een verdrag individueel gebonden zijn wanneer zij door bekendmaking van de tekst in het Belgisch Staatsblad ervan kennis hebben genomen (schending van de artikelen 68, 129 van de Grondwet en 8 van de wet van 31 mei 1961);

tweede onderdeel, de overweging dat iemand die gewoonlijk diamanten verstuurt weet dat de vergoeding forfaitair op 25 goudfrank is vastgesteld het middel niet beantwoordt ten betoge dat niets aantoonde dat de verzender op grond van die voorwaarden met de Post een overeenkomst zou hebben willen sluiten, zodat het arrest niet wettelijk met redenen is omkleed (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het arrest erop wijst dat in het Belgisch Staatsblad van 21 december 1965 is bekendgemaakt dat de op 10 juli 1964 te Wenen ondertekende Wereldpostconventie op 4 november 1965 door België is bekrachtigd en dat de tekst ervan kan verkregen of geraadpleegd worden op de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Verkeerswezen, dat de vroegere tekst van het verdrag is bekendgemaakt en dat hij die diamanten heeft verzonden vanzelfsprekend niet enkel op de hoogte moest zijn van het verdrag doch ook van de tekst die te Wenen is aangenomen en die volledig overeenstemt met de vroegere

teksten, inzonderheid betreffende de beperkingen van de aansprakelijkheid van het bestuur, en die enkel verschilt op het gebied van de technische reglementering die veel omvangrijker is geworden, dat het onredelijk is te zeggen dat iemand die zoals de verzekerde van eiseres geregeld aangetekende zendingen verstuurt niet weet dat de vergoeding voor het verlies van een aangetekende zending naar de Verenigde Staten van Amerika forfaitair op 25 goudfrank is vastgesteld, wat volgens de partijen met 408 Belgische frank overeenstemt;

Overwegende dat artikel 8 van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen bepaalt dat wanneer er aanleiding is tot bekendmaking van een verdrag waarbij België partij is, dat verdrag in een oorspronkelijke tekst in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt met de Nederlandse of Franse vertaling en dat wanneer er geen oorspronkelijke tekst in het Nederlands of in het Frans bestaat de vertaling in beide talen insgelijks in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt;

Overwegende dat een verdrag dat, zoals ten deze, de Belgen persoonlijk kan binden enkel aan hen kan worden tegengeworpen en hen persoonlijk bindt wanneer het in België is bekendgemaakt; dat de bekendmaking met toepassing van voornoemd artikel 8 in het Belgisch Staatsblad gebeurt;

Dat het arrest bijgevolg, door op grond van de bovenvermelde overwegingen te beslissen dat de verzender van de aangetekende zending in wiens rechten eiseres is getreden door de bepalingen van het voormeld verdrag is gebonden niettegenstaande het verdrag niet integraal is bekendgemaakt, aangezien hij op de hoogte was van dat verdrag en meer bepaald van de in artikel 39, tweede lid, bepaalde beperking van de aansprakelijkheid, zijn beslissing niet wettelijk verantwoordt;

Dat dit onderdeel van het middel gegrond is;

Om die redenen,

en zonder acht te slaan op het tweede onderdeel van het middel noch op het derde middel die tot geen ruimere cassatie kunnen leiden,

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de aan eiseres toegekende vergoeding en over de kosten;

Verwerpt de voorziening voor het overige (...);

Zegt dat dit arrest bindend is voor de vennootschap naar Amerikaans recht Pan American Airways;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Bergen.

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER — 6 JANUARI 1981

Voorzitter: de h. Châtel

Raadsheer-rapporteur: de h. Vervloet

Eerste advocaat-generaal: de h. Charles

Advocaten: mrs. De Gryse en Bützler

1. Onrechtmatige daad — a) Schade en schadeloosstelling — Overlijden — b) Materiële en morele schade door de

naaste familieleden van het slachtoffer geleden — Eigen fout van het slachtoffer — b) Oorzakelijk verband — Eigen rustpensioen van de weduwe — Overlevingspensioen wegens het overlijden van haar echtgenoot — Rechtsoorzaak — 2. Arbeidsongeval — Dodelijk ongeval — Rente die door de arbeidsongevallenverzekeraar aan de weduwe wordt gestort — Subrogatie van de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van de rechthebbende van het slachtoffer.

1. a) Wanneer de schade is veroorzaakt tegelijk door de schuld van het slachtoffer en door die van een derde, moet deze laatste het slachtoffer slechts vergoeden in evenredigheid met zijn aandeel in de aansprakelijkheid voor het ongeval.

De morele en de materiële schade door de naaste familieleden van het slachtoffer geleden, hoewel het hier werkelijk om persoonlijke schade van die familieleden gaat, is een bij terugslag geleden schade welke haar oorsprong vindt in de familie- en genegenheidsbanden tussen hen en het overleden slachtoffer. Wegens die banden, welke aan het recht op vergoeding ten grondslag liggen, is dit recht door de persoonlijke aansprakelijkheid van het slachtoffer bezwaard in zoverre de dader van het ongeval die aansprakelijkheid aan het slachtoffer zelf had kunnen tegenwerpen.

b) Het eigen rustpensioen van de weduwe en het overlevingspensioen dat haar toekomt ten gevolge van het overlijden van haar echtgenoot, vinden hun rechtsoorzaak niet in het misdrijf waarvoor de dader is veroordeeld, en strekken niet tot vergoeding van de schade die zij ten gevolge van het ongeval heeft opgelopen.

Daaruit volgt dat de rechter, door met die pensioenen rekening te houden bij het bepalen van het bedrag van het door de weduwe geleden inkomstenverlies en door te beslissen dat samenvoeging van die pensioenen verlies van eigen voordeel uit het rustpensioen van het slachtoffer zal uitsluiten, niet de volledige vergoeding toekent van de schade die de weduwe van het slachtoffer naar het gemene recht had kunnen vorderen.

2. Het bedrag gelijk aan het kapitaal dat de door de arbeidsongevallenverzekeraar verschuldigde rente vertegenwoordigt en dat, in geval van een dodelijk ongeval, door hem aan de echtgenote van het slachtoffer wordt gestort, vergoedt op forfaitaire wijze het verlies van het voordeel dat zij persoonlijk trok uit de inkomsten die aan het slachtoffer werden verschafte door de arbeidsovereenkomst tijdens de uitvoering waarvan het ongeval heeft plaatsgehad, maar dekt niet het verlies van de inkomsten die het slachtoffer zou hebben verworven door een andere beroepsactiviteit welke hij na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zou uitoefenen.

De arbeidsongevallenverzekeraar is derhalve als zodanig niet gesubrogeerd in de rechten van de rechthebbende van het slachtoffer om vergoeding te vorderen wegens verlies van laatstgenoemde inkomsten.

Z. t/ D. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 maart 1980 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

I. Op de voorziening van eiser Didier Z.:

(...)

C. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing op de civielrechtelijke vorderingen van Germaine D.,

Georgette D. en de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het arrest, enerzijds, bepaalt dat de aansprakelijkheid voor het ongeval voor tweederde bij beklagde, eiser, ligt en voor eenderde bij het slachtoffer, doch, anderzijds, met deze verdeling van aansprakelijkheid enkel rekening houdt met betrekking tot het aan de burgerlijke partij, de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen, toegekende bedrag ter vergoeding van de begrafeniskosten, doch niet met betrekking tot de andere bedragen als schadevergoeding toegekend aan de in het geschil betrokken burgerlijke partijen, zulks op grond dat de verdeling van aansprakelijkheid geen weerslag heeft op de vergoedingen die de burgerlijke partijen wegens eigen schade vorderen.

terwijl, eerste onderdeel, overeenkomstig de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek het recht op herstel van bij weerslag geleden schade, zowel de morele als de materiële, door de persoonlijke aansprakelijkheid van het slachtoffer aangetast is, en de derde die samen met de getroffene het ongeval heeft veroorzaakt, slechts tot het vergoeden van schade gehouden is in evenredigheid met zijn eigen aandeel in de aansprakelijkheid, zonder dat onderscheid moet worden gemaakt naargelang diegene die vergoeding voert, al dan niet tot de schulden van de nalatenschap van de getroffene gehouden is, zodat, het arrest, door, enerzijds, een verdeling van aansprakelijkheid tussen de beklagde en het slachtoffer voorop te stellen, doch, anderzijds, verder met deze verdeling geen rekening te houden bij het toekennen van de bedragen van de schadevergoeding, de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek schendt;

tweede onderdeel, de beslissing door tegenstrijdigheid is aangetast en derhalve niet regelmatig is gemotiveerd, daar zij, enerzijds, met betrekking tot het bedrag der begrafeniskosten toegekend aan de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen, rekening houdt met de verdeling van aansprakelijkheid, terwijl zij, anderzijds, met betrekking tot alle andere toegekende bedragen geen rekening houdt met deze aansprakelijkheidsverdeling (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het arrest, na te hebben beslist dat eiser voor tweederde en het slachtoffer voor eenderde aansprakelijk zijn voor de schadelijke gevolgen van het ongeval waarbij Maurice D. het leven verloor, oordeelt dat de verdeling van de aansprakelijkheid «geen weerslag heeft op de vergoedingen die de burgerlijke partijen wegens eigen schade vorderen», en eiser veroordeelt tot vergoeding van de gehele schade van de verweersters, behoudens wat betreft de aan de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen toegekende schadevergoeding wegens begrafeniskosten;

Overwegende dat, wanneer de schade is veroorzaakt tegelijk door de schuld van het slachtoffer en door die van een derde, deze laatste het slachtoffer slechts moet vergoeden in evenredigheid met zijn aandeel in de aansprakelijkheid voor het ongeval;

Overwegende dat de morele en de materiële schade, door de verweersters Germaine D. en Georgette D.,

naaste familieleden van het slachtoffer, geleden, hoewel het hier werkelijk om persoonlijke schade van die familieleden gaat, een bij terugslag geleden schade is welke enkel haar oorsprong vindt in de familie- en genegenheidsbanden tussen hen en het overleden slachtoffer; dat wegens die banden, welke aan het recht op vergoeding ten grondslag liggen, dit recht door de persoonlijke aansprakelijkheid van het slachtoffer is bezwaard in zoverre eiser die aansprakelijkheid aan het slachtoffer zelf had kunnen tegenwerpen;

Overwegende dat de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen krachtens artikel 47 van de Arbeidsongevallenwet gesubrogeerd is in de rechten die verweerster Georgette D., rechthebbende van de getroffene, krachtens het gemene recht had kunnen uitoefenen; dat die arbeidsongevallenverzekeraar, nu de schade ten gevolge van het ongeval is veroorzaakt door de samenlopende fouten van eiser en van het slachtoffer, slechts in de rechten van genoemde rechthebbende treedt in evenredigheid met het deel van de aansprakelijkheid van eiser voor het ongeval;

Overwegende dat het arrest derhalve, nu het aanneemt dat eiser slechts voor tweederde aansprakelijk is, de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek schendt door hem te veroordelen tot vergoeding van de gehele schade van de verweersters Germaine D. en Georgette D. en tot betaling aan de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen van het volledige bedrag van de schade wegens beroepsinkomstenverlies;

Dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 22 van titel X van boek I van het Wetboek van Koophandel, 10 van de Arbeidsongevallenwet, 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest de subrogatie van de burgerlijke partij de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen voor een bedrag van $824.487 + 150.000 = 974.487$ fr. erkent wegens kapitaal gevestigd voor de uit te keren rente, eiser in cassatie veroordeelt om dit bedrag aan genoemde burgerlijke partij uit te keren, de afzonderlijk aangegeven 150.000 fr. als inkomstenverlies na lucratieve levensduur bestempelt en vermeldt dat, aangezien de rente die de wetsverzekeraar uitkeert, alle inkomstenverlies uit beroepsarbeid dekt gedurende de gehele levensduur van het slachtoffer, daarbij rekening dient te worden gehouden met inkomstenverlies zowel tijdens de lucratieve levensduur als nadien,

terwijl in geval van een dodelijk ongeval, de rente die aan de echtgenote wordt gestort ter uitvoering van de Arbeidsongevallenwet, op forfaitaire wijze het verlies vergoedt van het voordeel dat zij persoonlijk trok uit de inkomsten die aan de getroffene werden verschaft door de arbeidsovereenkomst tijdens de uitvoering waarvan het ongeval heeft plaatsgehad, maar niet het verlies dekt van de winsten die de getroffene zou hebben behaald door een bijkomende activiteit buiten de arbeidsovereenkomst of na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd,

en terwijl derhalve genoemde burgerlijke partij niet, zonder miskennen van de in het middel aangehaalde wetsbepalingen, kon worden gesubrogeerd met betrekking tot het bedrag van 150.000 fr., dat het inkomstenverlies na lucratieve levensduur uitmaakt, zodat het arrest door eiser te veroordelen tot betaling aan de genoemde burgerlijke

partij van 150.000fr. als inkomstenverlies na lucratieve levensduur, de in het middel aangehaalde artikelen schendt:

Overwegende dat het arrest oordeelt dat de rente uitgekeerd door de arbeidsongevallenverzekeraar alle inkomstenverlies uit beroepsarbeid dekt gedurende de gehele levensduur van het slachtoffer en dat dus rekening dient te worden gehouden met het inkomstenverlies zowel tijdens de lucratieve levensduur als nadien;

Overwegende dat het arrest dientengevolge eiser veroordeelt om aan de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen, die gesubrogeerd is in de rechten van de echtgenote van het slachtoffer, het bedrag van 947.487fr. te betalen bestaande uit 824.487fr. als vergoeding wegens inkomstenverlies uit beroepsarbeid tijdens de lucratieve levensduur van het slachtoffer en 150.000fr. als vergoeding voor het verlies van de inkomsten, die het slachtoffer had kunnen verwerven na de pensioengerechtigde leeftijd;

Overwegende dat, in geval van een dodelijk ongeval, het bedrag gelijk aan het kapitaal dat de door de arbeidsongevallenverzekeraar verschuldigde rente vertegenwoordigt en door hem aan de echtgenote van het slachtoffer wordt gestort, op forfaitaire wijze het verlies vergoedt van het voordeel dat zij persoonlijk trok uit de inkomsten die aan de getroffen werden verschaft door de arbeidsovereenkomst tijdens de uitvoering waarvan het ongeval heeft plaatsgehad, maar niet het verlies dekt van de inkomsten die het slachtoffer zou hebben verworven door een andere beroepsactiviteit welke hij na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zou uitoefenen; dat de arbeidsongevallenverzekeraar als zodanig derhalve niet gesubrogeerd is in de rechten van de rechthebbende van het slachtoffer om vergoeding te vorderen wegens verlies van laatstgenoemde inkomsten;

Overwegende dat het arrest, nu het eiser veroordeelt tot betaling aan de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen van een schadevergoeding wegens inkomstenverlies na de «lucratieve levensduur» van het slachtoffer, de in het middel aangehaalde wettelijke bepalingen schendt;

Dat het middel gegrond is;

II. Op de voorziening van eiseres, de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest, om het bedrag te bepalen van de schadevergoeding die de weduwe van het slachtoffer naar het gemene recht had kunnen vorderen, «vermits de wetsverzekeraar (eiseres) slechts tot beloop van dit bedrag gesubrogeerd kan zijn in het geval dit bedrag lager zou zijn dan het gevestigd kapitaal», onder meer overweegt dat «met het beweerd verlies van eigen voordeel uit het rustpensioen van de man door de weduwe (...) geen rekening gehouden moet worden en dat de samenvoeging van haar eigen rustpensioen en haar overlevingspensioen (...) verlies zal uitsluiten»,

terwijl, voor de bepaling van het bedrag van het door de weduwe van het slachtoffer geleden verlies, onder meer wegens verlies van eigen voordeel uit diens rustpensioen, geen rekening kan worden gehouden met de rust- en overlevingspensioenen die de weduwe op grond van een verschillende rechtsoorzaak zou ontvangen en die niet

strekken tot vergoeding van de door het onopzettelijk doen veroorzaakte schade, en het dienvolgens onverschillig is dat de weduwe dergelijke voordelen zou ontvangen (schending van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek):

Overwegende dat het eigen rustpensioen van Georgette D. en het overlevingspensioen, dat haar toekomt ten gevolge van het overlijden van haar echtgenoot, hun rechtsoorzaak niet vinden in het misdrijf waarvoor Didier Z. is veroordeeld en niet strekken tot vergoeding van de schade die zij ten gevolge van het ongeval heeft opgelopen;

Overwegende dat daaruit volgt dat het arrest, door met die pensioenen rekening te houden bij het bepalen van het bedrag van het door Georgette D. geleden inkomstenverlies en door te beslissen dat de samenvoeging van die pensioenen verlies van eigen voordeel uit het rustpensioen van het slachtoffer zal uitsluiten, niet de volledige vergoeding toekent van de schade die de weduwe van het slachtoffer naar het gemene recht had kunnen vorderen en die door de Belgische Nationale Assurantiekas tegen Arbeidsongevallen gedragen zou zijn; dat het arrest aldus de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt;

Dat het middel gegrond is;

(...)

NOOT—1. Betreffende de invloed van de fout van het rechtstreeks slachtoffer op de aan de nabestaanden verschuldigde schadeloosstelling, zie men in dezelfde zin: Cass., 15 april 1980, *R.W.*, 1980-81, 2725; Cass., 16 september 1980, *R.W.*, 1980-81, 2751; Cass., 10 februari 1981, *R.W.*, 1980-81, 2727, alsmede de in de noot aangehaalde verwijzingen.

2. Betreffende de toerekening van het pensioen op het bedrag van de gemeenrechtelijke schadevergoeding, zie men in dezelfde zin: Cass., 14 april 1970, *R.W.*, 1970-71, 171; Cass., 25 mei 1971, *R.W.*, 1972-73, 360; Cass., 6 september 1971, *Arr. Cass.*, 1972, 10; Cass., 28 september 1971, *Arr. Cass.*, 1972, 103; Cass., 13 maart 1972, *Arr. Cass.*, 1972, 655; zie ook: R.O. Dalcq, «L'indemnisation du préjudice corporel», *J.T.*, 1969, 505-509; P. Gilot, «De cumulatie van vergoedingen naar aanleiding van onvrijwillige doodslag», *R.W.*, 1969-70, 1323-1328; L. Schuermans, J. Schrijvers, D. Simoens, A. Van Oevelen en M. Debonnaire, «Overzicht van rechtspraak. Onrechtmatige daad. Schade en schadeloosstelling (1969-1976)», *T.P.R.*, 1977, 577-579, nrs. 81-83; D. Simoens, «Sociale zekerheid en aansprakelijkheid. Samenloop van gemeenrechtelijke schadeloosstelling met sociale zekerheidsuitkeringen: problemen van cumulatie en subrogatie» in J. Van Langendonck, e.a. *Raakvlakken tussen sociale zekerheid en andere rechtstakken*, I, Brussel, 1979, 261-318, i.h.b. 303-309, nrs. 75-87.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 16 JANUARI 1981

Eerste voorzitter: de h. Wauters

Raadsheer-rapporteur: de h. Delva

Advocaat-generaal: de h. Velu

Advocaten: mrs. Simont en Houtekier

Huur — Wetten van 10 april 1975 en 30 maart 1976 — Wettelijke indexeringsformule — Begrip «aanvangsindexcijfer».

Vergelijkt men de Nederlandse en de Franse tekst van art. 2, § 1, vijfde lid, van de wet van 10 april 1975 betreffende de huurprijzen van woningen, waarnaar artikel 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen verwijst, dan blijkt duidelijk dat de wetgever als aanvangsindexcijfer bedoelt het indexcijfer van de maand die voorafgaat aan die waarin de overeenkomst is gesloten.

N.V. C. t/ N.V. C.

Gelet op het bestreden vonnis, op 7 mei 1979 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1134 van het Burgerlijk Wetboek, 2, § 1, van de wet van 10 april 1975 betreffende de huurprijzen van woningen, 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen, en 97 van de Grondwet,

doordat het vonnis de eis van verweerster tot betaling van achterstallige indexaanpassingen vanaf 1 april 1976 gegrond verklaart, en de tegeneis van eiseres tot terugbetaling van te veel betaalde huurprijzen ongegrond verklaart, op grond dat de in september 1972 gesloten huurovereenkomst als aanvangsindexcijfer voor de berekening van de indexaanpassingen het indexcijfer van de maand september 1972 stipuleert; dat artikel 2 van de wet van 10 april 1975, waarnaar verwezen wordt door artikel 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976, voor de bepaling van het «aanvangsindexcijfer» verwijst naar het indexcijfer van de maand vóór die waarin de partijen de modaliteiten van de huur bedongen hebben, dit wil zeggen het indexcijfer van de maand vóór die waarin de overeenkomst zelf is gesloten, en niet het indexcijfer van de maand vóór die van de ingebruikneming, noch dat van de maand vóór die vanaf welke de indexaanpassing effectief een aanvang neemt; dat de huurder de gunstiger uitvallende indexering kan invoeren; dat ten deze het indexcijfer van de maand september 1972 het «aanvangsindexcijfer» is,

terwijl, eerste onderdeel, het «aanvangsindexcijfer», bedoeld in artikel 2, § 1, van de wet van 10 april 1975, waarnaar verwezen wordt door artikel 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976, het indexcijfer is van de maand vóór die vanaf welke de aanpassing bedongen werd, dit wil zeggen vanaf welke de aanpassing, volgens de bepalingen van de overeenkomst, effectief een aanvang neemt, ten deze, zoals in de conclusie van eiseres is vermeld, het indexcijfer van de maand mei 1973, zodat het vonnis, dat vaststelt: dat de huurovereenkomst bepaalt dat de huur driemaandelijks en bij voorbaat moet worden betaald, dat de huurprijs gekoppeld is aan de index van de consumptieprijzen, in die zin dat de huurprijs verhoogd of verminderd zal worden met vijf percent telkens als het prijsindexcijfer met vijf percent zal verhogen of verminderen in verhouding tot het basisindexcijfer van september 1972, en dat de verhoging of vermindering ingaat op de eerstvolgende driemaandelijke vervaldag volgend op de publikatie in het Belgisch Staatsblad van de wijziging van de index, doch niettemin beslist dat het «aanvangsindexcijfer» het indexcijfer van de maand september 1972

is, aldus zijn beslissing doet steunen op een onwettige definitie van het begrip «aanvangsindexcijfer», en de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt inzonderheid de artikelen 2, § 1, van de wet van 10 april 1975, en 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976;

en terwijl, tweede onderdeel, in ondergeschikte orde, het «aanvangsindexcijfer», bedoeld in artikel 2, § 1, van de wet van 10 april 1975, waarnaar verwezen wordt door artikel 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976, tenminste het indexcijfer is van de maand vóór die vanaf welke de aanpassing bedongen werd, dit wil zeggen vanaf welke de huurovereenkomst in werking is getreden, zodat het arrest, dat vaststelt dat de huur effectief inging op 10 januari 1973, doch niettemin beslist dat het «aanvangsindexcijfer» het indexcijfer van de maand september 1972 is, aldus steunt op een onwettige definitie van het begrip «aanvangsindexcijfer», en de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt, inzonderheid de artikelen 2, § 1, van de wet van 10 april 1975, en 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976:

Overwegende dat artikel 2, § 1, vijfde lid, van de wet van 10 april 1975 betreffende de huurprijzen van woningen, waarnaar artikel 38, § 1, van de wet van 30 maart 1976 verwijst, het aanvangsindexcijfer bepaalt als «het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand die voorafgaat aan de maand vanaf welke de aanpassing bedongen werd»;

Dat dezelfde wetsbepaling in de Franse tekst luidt: «L'indice de départ est l'indice des prix à la consommation du mois qui précède celui où la variation a été convenue», hetgeen naar letterlijke weergave betekent: het aanvangsindexcijfer is het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand die voorafgaat aan de maand waarin de aanpassing is overeengekomen.

Overwegende dat uit het samen lezen van de Nederlandse en de Franse tekst duidelijk blijkt dat de wetgever als aanvangsindexcijfer bedoelt het indexcijfer van de maand die voorafgaat aan die waarin de overeenkomst is gesloten;

Overwegende derhalve dat de rechters, door te oordelen dat de voormelde wetsbepaling voor de vaststelling van het aanvangsindexcijfer verwijst naar het indexcijfer van de maand die voorafgaat aan die waarin partijen de modaliteiten van de huur bedongen hebben, en door ten deze te preciseren dat in dit opzicht verwezen wordt «naar de overeenkomst zelf en niet naar de ingebruikneming noch naar 'het ogenblik vanaf hetwelk de aanpassing effectief een aanvang neemt'», hun beslissing verantwoorden zonder de in het middel ingeroepen wetsbepalingen te schenden;

Dat het middel faalt naar recht;

Om die redenen, verworpt de voorziening; veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT—In dezelfde zin: Cass., 20 december 1979, *J.T.*, 1980, 208, met noot van J. Vankerckhove.

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER — 15 SEPTEMBER 1981

Voorzitter: de h. Châtel

Raadsheer-rapporteur: de h. Boon

Advocaat-generaal: de h. Krings

Advocaat: mr. Floren

Zeerecht — Internationaal reglement van 1972 ter voorkoming van ongevallen op zee — Voorschrift 10, b, 1 — Vissende vaartuigen.

Voorschrift 10, b, 1, van het internationaal reglement van 1972 ter voorkoming van ongevallen op zee, dat aan een vaartuig dat gebruik maakt van een verkeersscheidingsstelsel, oplegt in de passende verkeersbaan te varen in de algemene richting van de verkeersstroom voor die baan, is ook bedoeld voor de vissende vaartuigen. Daaraan doet niet af de omstandigheid dat aan vaartuigen die er de visserij gaan uitoefenen, wordt toegestaan de scheidingszone tussen de banen van het verkeersscheidingsstelsel binnen te varen en de scheidingslijn te kruisen.

C.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 januari 1981 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de voorschriften 10, b, 1, en 10, i, van het internationaal reglement van 1972 ter voorkoming van ongevallen op zee, gevoegd bij het Verdrag opgemaakt te Londen op 20 oktober 1972, goedgekeurd bij de wet van 24 november 1975,

doordat het arrest beslist dat vissende vaartuigen onder toepassing vallen van artikel 10, b, 1, van het verdrag en dat voorschrift 10, i, slechts een bijkomende verplichting inhoudt voor de vaartuigen die binnen een scheidingszone bezig zijn met de uitoefening van de visserij,

terwijl voorschrift 10, b, een aantal voorschriften inhoudt voor «een vaartuig dat gebruik maakt van een verkeersscheidingsstelsel»; de term «gebruik maken» betekent dat hiermee de vaartuigen bedoeld worden die de verkeersbanen aanwenden om zich tussen twee punten te verplaatsen; een vaartuig dat bezig is met de uitoefening van de visserij, geen vaartuig is dat «gebruik maakt» van een verkeersscheidingsstelsel; het verdrag daarom voor vissende vaartuigen het voorschrift 10, i, heeft ingevoerd dat bepaalt: «Een vaartuig, bezig met de uitoefening van de visserij, mag de doorvaart van een vaartuig dat de verkeersbaan volgt, niet belemmeren»; derhalve vissende vaartuigen vallen buiten de toepassing van het voorschrift 10, b; deze stelling nog kracht wordt bijgezet door de bepaling van voorschrift 10, waaruit blijkt dat het verboden is een scheidingszone binnen te varen of een scheidingslijn te kruisen, behalve in noodgevallen, ter vermijding van onmiddellijk gevaar, en om de visserij te gaan uitoefenen binnen een scheidingszone; hieruit weer duidelijk blijkt dat het verdrag een uitdrukkelijk onderscheid heeft gemaakt tussen vaartuigen die een gewoon gebruik maken van de verkeersbaan en de vaartuigen die binnen een zone visserij beoefenen; de ratio legis daarvan ook eenvoudig is, aangezien de bewegingen welke worden uitgevoerd door vissende vaartuigen, uiteraard dienen te worden aan-

gepast aan de visgronden en de technische mogelijkheden de visvangst te beoefenen:

Overwegende dat voorschrift 3, aanhef en a, van het internationaal reglement van 1972 ter voorkoming van ongevallen op zee, gevoegd bij het Verdrag opgemaakt te Londen op 20 oktober 1972 en goedgekeurd bij de wet van 24 november 1975, bepaalt dat voor de toepassing van de voorschriften, behalve waar het zinsverband anders vereist, het woord «vaartuig» omvat: elk drijvend tuig, met inbegrip van vaartuigen zonder waterverplaatsing en watervliegtuigen, gebruikt of geschikt om te worden gebruikt als een middel van vervoer te water; dat voorschrift 3, aanhef en d, bepaalt wat de uitdrukking «vaartuig bezig met de uitoefening van de visserij» betekent;

Overwegende dat voorschrift 10, b, 1, van hetzelfde reglement, dat aan «een vaartuig dat gebruik maakt van een verkeersscheidingsstelsel» oplegt in de passende verkeersbaan te varen in de algemene richting van de verkeersstroom voor die baan, derhalve elk vaartuig bedoelt dat aan de begripsomschrijving van het voorschrift 3 beantwoordt en dus ook, nu daarvoor geen uitzondering wordt gemaakt, de vissende vaartuigen omvat; dat de omstandigheid dat in de Nederlandse tekst de uitdrukking «gebruik maken» wordt gebezigd, daaraan geen afbreuk doet en evenmin de omstandigheid dat aan de vaartuigen die er de visserij gaan uitoefenen, wordt toegelaten de scheidingszone tussen de banen van het verkeersscheidingsstelsel binnen te varen en de scheidingslijn te kruisen;

Dat het middel faalt naar recht;

(...)

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER — 15 SEPTEMBER 1981

Voorzitter: de h. Châtel

Raadsheer-rapporteur: de h. Boon

Advocaat-generaal: de h. Krings

Advocaat: mr. Franssens

Wegverkeer — Wegverkeersreglement — Toepassingsgebied — Militaire wegen — Bevoegde personen.

Het Wegverkeersreglement is van toepassing op de militaire wegen die deel uitmaken van het privé-domein van de Staat en voor het openbaar verkeer opengesteld zijn.

Het personeel van de rijkswacht en het personeel van de gemeentelijke en de landelijke politie, met inbegrip van de hulpagenten, zijn ingevolge art. 3, 1°, van het reglement bevoegd om toezicht uit te oefenen op de naleving van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer en de ter uitvoering daarvan genomen reglementen. Art. 3, 9°, waarbij, wat het gebruik van de militaire wegen betreft, ook bevoegdheid wordt verleend aan de conducteurs, controleurs en opzichters van de Algemene Dienst der Militaire Gebouwen, heeft niet de bedoeling de onder art. 3, 1°, toegewezen bevoegdheden te beperken.

Van H.

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 januari 1981 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen;

(...)

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 68 van het decreet van 24 december 1811 en 3, 1° en 9°, van het Wegverkeersreglement,

doordat het vonnis de vaststellingen van de rijkswacht geldig acht,

terwijl de vaststellingen van de rijkswacht nietig zijn want in strijd met artikel 68 van het decreet van 24 december 1811; dit decreet immers bepaalt: «dientengevolge zullen de burgerlijke en rechterlijke politie-officiëren zich voor de vervolging van de gewone misdrijven dienen te richten tot de plaatscommandant, die onmiddellijk, en in overleg met hen, de nodige maatregelen zal treffen voor de beteugeling van de wanorde en, indien nodig voor de aanhouding van de verdachten»; de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht in artikel 71 een aantal wetten en decreten opheft, doch het decreet van 24 december 1811 en het decreet van 8/10 juli 1791 hierin niet worden vermeld; men hieruit kan concluderen dat de beperkingen door het decreet van 24 december 1811 opgelegd aan «burgerlijke en rechterlijke politie-officiëren op militaire domeinen» ook gelden voor de leden van de rijkswacht wanneer dezen zich bevinden op een militair domein; door anders te oordelen men het algemeen rechtsbeginsel «Legi speciali per generalem non derogatur» schendt; een wetsartikel niet uit zijn context mag worden gerukt, maar moet worden beoordeeld en toegepast tegen de achtergrond van geldende rechtsregels, en men bij de interpretatie ervan rekening moet houden met zijn voorgeschiedenis; artikel 3 van het Wegverkeersreglement in zijn eerste lid bepaalt dat het personeel van de rijkswacht en het personeel van de gemeentelijke en landelijke politie, met inbegrip van de hulpagenten, bevoegd is voor het uitoefenen van het toezicht op de naleving van de verkeerswetten; echter het negende lid van ditzelfde artikel stelt dat «voor wat het gebruik van de militaire wegen betreft, de controleurs, conducteurs en opzichters van de algemene dienst der militaire gebouwen, met dezelfde opdracht belast zijn»; men dit artikel 3 moet zien in het licht van zijn wordingsgeschiedenis; immers het vroegere koninklijk besluit van 1 februari 1934, houdende het Algemeen Reglement op het Wegverkeer, werd aangevuld door het koninklijk besluit van 3 december 1937, dat het toepassingsveld van het verkeersreglement uitbreidde tot militaire wegen, voor het publiek opengesteld; in de aanhef van het koninklijk besluit van 3 december 1937 wordt bepaald: «Gelet op het decreet van 8/10 juli 1791, waarbij het beheer en de politie van het militair domein wordt gereguleerd. Aangezien de bepalingen van het Algemeen Reglement op de Verkeerspolitie toepasselijk dienen te worden gemaakt op de militaire wegen en het nodig is de technische adjuncten en opzichters van de dienst der militaire gebouwen op te nemen onder de ambtenaren en beambten met de uitvoering van dit besluit belast»; dit koninklijk besluit van 3 december 1937 werd opgeheven bij artikel 121 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende het Algemeen Reglement van de Politie op het Wegverkeer, en in dezelfde bewoordingen opnieuw werd opgenomen in artikel 3, 10°, van dit koninklijk besluit, thans artikel 3, 9°, van het koninklijk besluit van 1 december 1975, houdende het Algemeen Reglement van de Politie van het Weg-

verkeer; als men de leden van de rijkswacht een algemene politiebevoegdheid toekent, ook op militaire domeinen, het 9° van artikel 3 van het Wegverkeersreglement geen enkele bestaansreden heeft; als men bij de interpretatie van een rechtsregel de keuze heeft tussen twee alternatieven, men moet kiezen voor de interpretatie die aan de regel een betekenis geeft; indien men artikel 3 in die optiek bekijkt, men enkel kan opteren voor een beperkte bevoegdheid van de rijkswacht op militaire domeinen, meer bepaald enkel na verzoek van de plaatscommandant:

Overwegende dat uit de verwijzing die artikel 68 van het decreet van 24 december 1811 maakt naar het decreet van 8-10 juli 1791, blijkt dat de gedeelten van het militair domein, die voor het openbaar verkeer opengesteld zijn, niet vallen onder de bepalingen die de tussenkomst van de plaatscommandant vereisen;

Overwegende dat het Wegverkeersreglement van toepassing is op de militaire wegen die deel uitmaken van het privé-domein van de Staat en die voor het openbaar verkeer opengesteld zijn;

Overwegende dat het personeel van de rijkswacht en het personeel van de gemeentelijke en landelijke politie, met inbegrip van de hulpagenten, met toepassing van artikel 3, 1°, van het Wegverkeersreglement, bevoegd zijn om toezicht uit te oefenen op de naleving van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer en de ter uitvoering daarvan genomen reglementen; dat artikel 3, 9°, waarbij, wat het gebruik van de militaire wegen betreft, ook bevoegdheid wordt verleend aan de conducteurs, controleurs en opzichters van de Algemene Dienst der Militaire Gebouwen, de bedoeling niet heeft de onder artikel 3, 1°, toegewezen bevoegdheden te beperken;

Overwegende dat het vonnis, dat vaststelt dat de feiten zich voordeden op een parkeerplaats die als een openbare plaats geldt, zijn beslissing nopens de geldigheid van de door de rijkswacht en de politie gedane vaststellingen wettelijk verantwoordt;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

(...)

NOOT—Vgl. Cass., 8 juli 1955, Arr. Verbr., 1955, 915, Pas., 1955, I, 1216.

HOF VAN CASSATIE

1^e KAMER — 18 SEPTEMBER 1981

Voorzitter: de h. Janssens

Raadsheer-rapporteur: de h. Sury

Advocaat-generaal: de h. Tillekaerts

Advocaat: mr. Van Ryn

Beslag — Bewarend beslag op zeeschepen — Zeevoording uit scheepsverband — Mortgage.

Al is de mortgage als zodanig geen instituut van Belgisch recht, kan toch bewarend beslag worden gelegd op een zeeschip, onder meer, als het verzoek om beslag te leggen strekt tot het waarborgen van een zeevoording uit oorzaak van een naar het recht van Angelsaksische landen bestaande mortgage, in de gevallen waarin deze door de

Belgische rechter moet worden erkend (art. 1468, q, Ger. W.).

Vennootschap naar Liberiaans recht A. t/ Z.

Gelet op het bestreden arrest, op 22 december 1977 door het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1468, q, van het Gerechtelijk Wetboek, 19, 25 van de wet van 21 augustus 1879 houdende Boek II van het Wetboek van Koophandel, 1 van de Conventie van 10 april 1926, goedgekeurd door de wet van 20 november 1928, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest, na te hebben vastgesteld dat verweerder een stuk voorbrengt, gedateerd te Schiedam op 8 juni 1977 en hetwelk vermeldt dat een zekere A. Z. een lening verstrekt en overhandigt van Fl. 300.000 ten behoeve van de Liberiaanse ondernemingen A.M. en A.H., die eigenaar zijn van de onder Griekse vlag varende schepen met de namen «Peter» en «Frank», en verder dat onderstaande voorwaarden van toepassing en onvoorwaardelijk geaccepteerd zijn: «a) Terugbetaling zal plaatsvinden niet later dan 1 november 1977 te Rotterdam ... in Nederlandse Guldens, inclusief de overeengekomen rente van 10pct.; b) Onderpanden voor de lening zijn: de motorschepen genaamd Peter en Frank behorende aan de ondernemingen A.M. en A.H. en/of iedere andere bezitting dezer ondernemingen; c) De verklaringen van de Hr. Avramides dat hypotheicaire en/of andere verplichtingen voor hem geen beletsel vormen eerdergenoemde schepen als onderpand voor deze lening te geven...», en na als vaststaande te hebben aangenomen dat er geen hypotheek op het schip werd verleend, daarna niettemin oordeelt: 1) dat uit de overeenkomst van 8 juni 1977 blijkt dat appellante (thans eiseres) haar schip als «onderpand» voor de lening stelde en dat, hoewel «het niet onmogelijk voorkomt dat appellante enkel en alleen heeft willen aantonen dat zij solvent was en dat zij nominatim de voorwerpen heeft willen aanduiden waarop de schuldeiser eventueel zou kunnen uitvoeren ... het echter meer voor de hand ligt dat appellante een door geïntimeerde (thans verweerder) geëiste zekerheid heeft willen stellen», 2) dat de ten deze gesloten overeenkomst niets «anders kan zijn dan een 'mortgage', ergo, dan een scheepsverband», te weten een contract, afkomstig uit het Angelsaksische zeerecht, «waardoor de schuldenaar de schuldeiser toelaat bepaalde goederen, voorwerp van de 'mortgage', in beslag te nemen en te verkopen tot zekerheid van de schuldvordering» en derhalve beslist dat verweerder een zeevordering bezat uit oorzaak van «scheepsverband» (artikel 1468, q, van het Gerechtelijk Wetboek), zodat het verzoek om bewarend beslag te leggen op het schip Frank geldig was toegestaan,

terwijl, eerste onderdeel, naar Belgisch recht geen andere zakelijke zekerheid op een schip bestaat dan de scheepshypotheek, en de vermelding van het woord «scheepsverband» in artikel 1468, q, van het Gerechtelijk Wetboek het gevolg is van de letterlijke overname van de tekst van artikel 1 van de Conventie van Brussel van 10 mei 1952, goedgekeurd door de wet van 24 maart 1961, welke bepaling terzelfder tijd verwijst naar de «mortgage» instelling naar het recht der Angelsaksische landen, en naar de scheepshypotheek, instelling naar het recht der overige landen, welke hetzelfde doel beoogt als de «mortgage», waaruit volgt dat de Belgische wetgever, bij de

aanpassing aan de Conventie van Brussel van 10 mei 1952, nochtans geenszins een naar Belgisch recht onbekende en niet georganiseerde instelling zoals de «mortgage» (vertaald als scheepsverband) heeft willen invoeren (schending van de artikelen 1468 van het Gerechtelijk Wetboek, 19 en 25 van Boek II van het Wetboek van Koophandel),

tweede onderdeel, een «mortgage» luidens artikel 1 van de Conventie van 10 april 1926, goedgekeurd door de wet van 20 november 1928, slechts wordt erkend indien deze zekerheid regelmatig is ingesteld volgens de wetten van de verdragsluitende Staat waartoe het schip behoort en ingeschreven is in een openbaar register, zodat het arrest door het bestaan en de regelmatigheid van de beweerde «mortgage» te erkennen enkel op grond van het stuk van 8 juni 1977 door verweerder voorgebracht, deze wetsbepaling schendt en derhalve op onwettelijke wijze beslist dat verweerder een zeevordering had (schending van de artikelen 1 van de Conventie van 10 april 1926, goedgekeurd door de wet van 20 november 1928, en 1468, q, van het Gerechtelijk Wetboek);

derde onderdeel, het arrest, door aan de overeenkomst van 8 juni 1977 de draagwijdte te geven van het verstreken van een «scheepsverband» of «mortgage», dit stuk uitlegt op een wijze die onverzoenbaar is met zijn bewoordingen, aangezien de elementen die vermeld worden als onderpand niet beperkt blijven tot de zeeschepen doch tevens tot «iedere andere bezitting der onderneming», zodat de bewijskracht van het ingeroepen stuk wordt miskend (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek);

Wat het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat het arrest niet tegensprekt dat de akte van 8 juni 1977 andere goederen dan schepen tot zekerheid van een lening stelt;

Overwegende dat, in zoverre het onderdeel tegen de kwalificatie «scheepsverband» opkomt, het de rechtsvraag stelt of een zekerheid die ook andere goederen bevat dan schepen, nog een scheepsverband is; dat desaan gaande het onderdeel de schending van geen enkele wettelijke bepaling aanvoert;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het woord «scheepsverband», dat in artikel 1468, q, van het Gerechtelijk Wetboek voorkomt, de vertaling is van het woord «mortgage», overgenomen uit artikel 1 van het internationaal verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen, ondertekend te Brussel op 10 mei 1952, goedgekeurd door de wet van 24 maart 1961, en dat de wet van 4 december 1961 tot wijziging van de wet van 4 september 1908 op het conservatoir beslag op zeeschepen en van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid, in de Belgische wetgeving heeft ingevoegd om deze met het voormelde verdrag in overeenstemming te brengen; dat het Gerechtelijk Wetboek deze wettelijke regeling heeft overgenomen en in stand gehouden;

Overwegende dat de wetgever derhalve gewild heeft dat, ook al is de «mortgage» als zodanig geen instituut van Belgisch recht, bewarend beslag zou kunnen worden gelegd op een zeeschip, onder meer, als het verzoek om beslag te leggen strekt tot het waarborgen van een zeevordering uit oorzaak van een naar het recht van de An-

gelsaksische landen bestaande «mortgage», in de gevallen waarin deze door de Belgische rechter moet worden erkend;

Dat het onderdeel faalt naar recht;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat eiseres voor de feitenrechters niet heeft aangevoerd dat de door verweerder ingeroepen «mortgage», op grond van artikel 1 van de Conventie van 10 april 1926, goedgekeurd door de wet van 20 november 1928, niet kon worden erkend;

Overwegende dat het onderdeel, dat op geen dwingende of de openbare orde rakende wetbepalingen berust, nieuw en mitsdien niet ontvankelijk is;

Om die redenen, verwerpt de voorziening.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 30 april 1981

Eerste voorzitter: de h. Wauters

Raadheer-rapporteur: de h. Sury

Advocaat-generaal: de h. Declercq

Advocaat: mr. Claeys Bouüaert

Onteigening — Hoogdringende omstandigheden.

Wanneer de Koning op een bepaald ogenblik vaststelt dat onroerende goederen onmiddellijk in bezit dienen te worden genomen en dat de bij de wet van 26 juli 1962 bepaalde rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden op de onteigening dient te worden toegepast, impliceert deze vaststelling niet dat de betrokken overheid of instelling, die aldus ertoe gemachtigd wordt tot een onteigening over te gaan, zonder beperking in de tijd op het door haar gekozen ogenblik gebruik mag maken van die machtiging zelfs op een ogenblik waarop de hoogdringendheid welke het koninklijk besluit vroeger had vastgesteld niet meer zou bestaan ten gevolge, onder meer, van nieuwe omstandigheden die niet aanwezig waren of niet konden worden voorzien toen de Koning zijn beslissing nam.

Coöp. V. W. t/ C.

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 september 1979 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge;

Gelet op het arrest door het Hof op 23 juni 1978 gewezen;

(...)

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 18, 4°, van de wet van 18 juli 1959 tot invoering van bijzondere maatregelen om de economische en sociale moeilijkheden van bepaalde streken te bestrijden, gewijzigd bij artikel 6, 4°, van de wet van 30 juli 1963, en 97 van de Grondwet,

doordat het vonnis de toepassing van de wet van 26 juli 1962 tot invoering van een procedure bij hoogdringende omstandigheden ter zake van onteigening ten algemenen nutte op de onderhavige onteigening ontzegt,

terwijl, eerste onderdeel, voormeld artikel 18, 4°, be-

paalt dat alle krachtens deze wet uitgevoerde onteigeningen moeten worden vervolgd volgens de procedure van de wet van 26 juli 1962 (schending hoofdzakelijk van artikel 18, 4°, van de wet van 18 juli 1959, gewijzigd bij artikel 6, 4°, van de wet van 30 juli 1963);

tweede onderdeel, het vonnis nalaat te antwoorden op de conclusie van eiseres, waarin naar de toepassing van deze wetgeving verwezen werd (schending hoofdzakelijk van artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende dat, na te hebben aangenomen dat eiseres, volgens de bepalingen van artikel 18, 4°, van de wet van 18 juli 1959, als gewijzigd bij de wet van 30 juli 1963, in geval van onteigening dient te handelen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte, het vonnis oordeelt dat de wet vereist dat de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming ten algemenen nutte onontbeerlijk is en dat het dan ook duidelijk is dat wanneer de hoogdringendheid, die door het betreffend koninklijk besluit werd bedoeld, niet meer bestaat en eiseres derhalve een rechtsvordering heeft ingesteld waarvoor de wettelijke voorwaarden van toelaatbaarheid niet aanwezig zijn, deze als niet toelaatbaar dient te worden afgewezen;

Overwegende dat daaruit blijkt dat het vonnis geenszins loochent, doch integendeel beaamt dat de onteigening moest worden vervolgd volgens de procedure van de wet van 26 juli 1962; dat het echter oordeelt dat de rechtsvordering van eiseres om voormelde reden, die door het middel niet wordt bekritiseerd, niet toelaatbaar is; dat het meteen de conclusie van eiseres beantwoordt;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van het algemeen rechtsprincipe van de scheiding der machten, van de artikelen 29, 67, 107 van de Grondwet, 16, 18 van de wet van 18 juli 1959 en 1 van de wet betreffende de procedure van onteigeningen ten algemenen nutte bij hoogdringende omstandigheden, vervat in artikel 5 van de wet van 26 juli 1962,

doordat het vonnis, na gesteld te hebben dat «de bijzondere onteigeningsprocedure, zoals zij bij artikel 5 van de wet van 26 juli 1962 wordt bepaald, alleen dan mag worden toegepast wanneer de Koning heeft vastgesteld dat de onmiddellijke inbezitneming van één of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is», oordeelt dat het als bewezen voorkomt «dat de hoogdringendheid die door het koninklijk besluit werd bedoeld, niet meer bestond op het ogenblik van het instellen van de huidige procedure tot onteigening van de betreffende percelen», en dat «het plots heropflakken van enige belangstelling vanwege de nijverheid het jarenlange stilzitten niet tenietdoet, noch de vergane hoogdringendheid doet herleven», en om die reden de toepassing van de vermelde procedure afwijst,

terwijl, eerste onderdeel, de vaststelling van de omstandigheden die de onteigening en de onmiddellijke inbezitneming van onroerende goederen vereisen, tot de bevoegdheid van de Koning behoort, zodat de rechter zijn beoordeling desaan gaande niet vermag te stellen in de plaats van die van de Koning (schending van al de bovenvermelde wetbepalingen);

tweede onderdeel, de rechterlijke macht slechts dan de

toepassing van een koninklijk besluit mag ontzeggen wanneer dit besluit met een onwettigheid, machtsmisbruik of machtsafwending is behept, hetgeen in casu door het vonnis niet wordt vastgesteld (schending in het bijzonder van artikel 107 van de Grondwet);

derde onderdeel, de rechtbank niet in abstracto kan beslissen dat het heropflakkeren van belangstelling vanwege de nijverheid de vergane hoogdringendheid niet deed herleven, zonder in de feiten na te gaan of, op het tijdstip van het instellen van de onteigeningsprocedure de bij koninklijk besluit vastgestelde hoogdringendheid en inzonderheid, de noodzakelijkheid de onroerende goederen in bezit te nemen al dan niet bestond, afgezien van de mogelijkheid dat deze noodzakelijkheid gedurende enkele jaren zich in de feiten niet opgedrongen heeft (schending van al de bovenvermelde wetsbepalingen):

Wat de eerste twee onderdelen betreft:

Overwegende dat het vonnis geen oordeel velt over de omstandigheden die volgens het koninklijk besluit van 8 januari 1971 de onteigening en de onmiddellijke inbezitting van de onroerende goederen van de verweerders vereisen, maar zich ertoe beperkt, zoals in het antwoord op het eerste middel vermeld, vast te stellen dat eiseres optreedt buiten de door dit koninklijk besluit bepaalde voorwaarden; dat het zodoende zich noch in de plaats stelt van de uitvoerende macht noch de toepassing van voormeld besluit weert wegens een onwettigheid, machtsmisbruik of machtsafwending;

Wat het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat, luidens het koninklijk besluit van 8 januari 1971, de te onteigenen percelen tot industrieterrein worden bestemd en tot verwezenlijking daarvan werd beslist dat het openbaar nut de onteigening van die percelen en hun onmiddellijke inbezitting vordert;

Overwegende dat, wanneer de Koning op een bepaald ogenblik vaststelt dat onroerende goederen onmiddellijk in bezit dienen te worden genomen en dat de bij de wet van 26 juli 1962 bepaalde rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden op de onteigening dient te worden toegepast, deze vaststelling niet impliceert dat de betrokken overheid of instelling, die aldus ertoe gemachtigd wordt tot een onteigening over te gaan, zonder beperking in de tijd, op het door haar gekozen ogenblik, gebruik mag maken van deze machtiging zelfs op een ogenblik waarop de hoogdringendheid welke het koninklijk besluit vroeger had vastgesteld, niet meer zou bestaan ten gevolge, onder meer, van nieuwe omstandigheden die niet aanwezig waren of niet konden worden voorzien toen de Koning zijn beslissing nam;

Overwegende dat het vonnis vaststelt: dat eiseres impliciet toegeeft dat «haar stilzitten enkel te wijten was aan gebrek aan belangstelling vanwege de nijverheid», dat er geen noodzakelijkheid bestond om over te gaan tot achtereenvolgende onteigeningen, dat eiseres gedurende vijf jaar niet het minste initiatief nam, «wat zonder ernstige redenen niet te verenigen is met het concept hoogdringendheid» en dat zij niet kan stellen dat zij ten gevolge van tekort aan kredieten of ten gevolge van budgettaire moeilijkheden verplicht was gedurende een periode van ongeveer vijf jaar stil te zitten;

Overwegende dat de stelling van eiseres erop neerkomt te beweren dat zij pas tot onteigening moest overgaan

wanneer gegadigden voor de nog te onteigenen percelen zouden opdagen; dat voormeld koninklijk besluit, dat tot verwezenlijking van industrieterreinen de onteigening en de onmiddellijke inbezitting toelaat, zulks niet inhoudt;

Overwegende dat, nu zoals door het vonnis vastgesteld, eiseres toegeeft dat «haar stilzitten enkel te wijten was aan het gebrek aan belangstelling vanwege de nijverheid», zij een omstandigheid inroep die uiteraard niet aanwezig was en niet kon worden voorzien toen het koninklijk besluit van 8 januari 1971 werd uitgevaardigd; dat deze omstandigheid van haar eigen wil afhing, met name pas tot onteigening en onmiddellijke inbezitting over te gaan bij het opdagen van gegadigden voor de percelen;

Overwegende dat het vonnis derhalve, op grond van voormelde feitelijke gegevens, wettelijk kon beslissen dat de hoogdringendheid die door het koninklijk besluit werd bedoeld, niet meer bestond op het ogenblik van het instellen van de procedure en dat het plots heropflakkeren van enige belangstelling vanwege de nijverheid het jarenlange stilzitten niet tenietdoet, noch de vergane hoogdringendheid doet herleven;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

(...)

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 18 SEPTEMBER 1981

Voorzitter-rapporteur: de h. Châtel

Eerste advocaat-generaal: de h. Charles

Advocaat: mr. Grootjans

Grondwet — Grondrechten — Gemeentebelasting — Gelijkheid voor de belastingen — Onderscheid tussen individuen — Verbod van art. 6bis Grondwet.

Het door art. 112 van de Grondwet gehuldigde beginsel van de gelijkheid van allen voor de belastingen impliceert dat allen die zich in dezelfde toestand bevinden, op dezelfde wijze worden belast. Het sluit niet uit dat, rekening houdende met de aard en het doel van de aanslag, bepaalde categorieën van personen worden vrijgesteld. Er mag evenwel geen onderscheid tussen individuen worden gemaakt dat door een andere grondwettelijke regel, als art. 6bis van de Grondwet, of een internationale regel verboden is. Het onderscheid tussen individuen mag in geen geval willekeurig zijn.

P. t/ Gemeente Lommel

Gelet op de bestreden beslissing, op 1 maart 1979 gewezen door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Limburg;

Overwegende dat de beslissing uitspraak doet over het bezwaar door eiser ingediend tegen zijn aanslag op de rol van de belasting — dienstjaar 1978 — door verweerster geheven op de herbergdiensters;

Overwegende dat de bestendige deputatie, na onder meer eisers verweer betreffende de nietigheid van het gemeentelijk reglement tot invoering van voormelde taks te

hebben verworpen, beslist dat diens bezwaar «niet wordt aangenomen»;

Over het middel ambtshalve afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 6bis, 107, 112 van de Grondwet en 14 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, en goedgekeurd bij wet van 13 mei 1955:

Overwegende dat de artikelen 1 en 2 van het reglement van verweerster, gedagtekend 19 december 1977, als volgt luiden: «Artikel 1. — Ten laste van de exploitanten van een herberg, dranksluiterij, tapperij en, over het algemeen, alle voor het publiek toegankelijke drankgelegenheden, van welke aard en met welke benaming ook, zal een jaarlijkse taks worden geheven van 30.000 frank per kelnerin, dienstster, animeermeisje, zangeres, danseres of serveuse of op om het even welk vrouwelijk personeel voor de gelagzaal. Wordt de drankgelegenheid door een zetbaas of een aangestelde voor rekening van een derde persoon gedreven, dan komt de belasting ten bezware van de opdrachtgever. Iedere opdrachtgever is er, in geval van verandering van zetbaas of aangesteld(e), toe gehouden vooraf hiervan aangifte te doen bij het gemeentebestuur. De debitant moet evenwel het bewijs leveren dat hij de exploitatie voor rekening van een derde verzekert. Artikel 2. — Als kelnerin, dienstmeisje, danseres, zangeres, serveuse of gelagzaalpersoneel over het algemeen, wordt beschouwd iedere vrouw die in een drankgelegenheid, met of zonder loon, tijdelijk of bestendig, de klanten bedient, zingt of danst of die, rechtstreeks of onrechtstreeks de handel van de exploitant bevordert hetzij door met de klanten te verbruiken hetzij door, op welke wijze ook, tot verbruik aan te zetten»;

Overwegende dat ieder met een rechtsprekende functie belast orgaan, inzonderheid de hoven en rechtbanken, krachtens artikel 107 van de Grondwet, de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toepast in zoverre zij met de wetten overeenstemmen;

Overwegende dat artikel 6 van de Grondwet betekent dat alle Belgen op dezelfde wijze de bepalingen van de wet moeten naleven evenzeer als zij allen hetzelfde recht hebben om de bescherming ervan te vragen; dat het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend, krachtens artikel 6bis van de Grondwet en overeenkomstig artikel 14 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zonder discriminatie moet worden verzekerd;

Overwegende dat het door artikel 112 van de Grondwet gehuldigde beginsel van de gelijkheid van allen voor de belastingen impliceert dat allen die zich in dezelfde toestand bevinden op dezelfde wijze worden belast; dat het niet uitsluit dat, rekening houdende met de aard en het doel van de aanslag, bepaalde categorieën van personen worden vrijgesteld; dat evenwel geen onderscheid tussen individuen mag worden gemaakt dat door een andere grondwettelijke regel, zoals artikel 6bis voornoemd, of een internationale regel is verboden en dat het onderscheid tussen categorieën van personen alleszins niet willekeurig mag zijn;

Overwegende dat het gemeentereglement ten deze een onderscheid invoert naar gelang van het geslacht van de persoon die in de drankgelegenheid, met of zonder loon, tijdelijk of bestendig, de klanten bedient, zingt of danst of die, rechtstreeks of onrechtstreeks, de handel van de exploitant bevordert hetzij door met de klanten te ver-

bruiken, hetzij door, op welke wijze ook, tot verbruik aan te zetten; dat het aldus alleszins een onderscheid maakt tussen de categorieën van exploitanten naar gelang van het geslacht van de persoon die in dusdanige omstandigheden in hun drankgelegenheid vertoeft;

Overwegende dat de beslissing, met betrekking tot eisers bezwaar afgeleid uit de nietigheid van het onderwerpelijk gemeentereglement onder meer op grond van de artikelen 6, 6bis en 112 van de Grondwet, oordeelt: «dat het gelijkheidsbeginsel voor de belasting en de regeling van vrijstellingen moet worden gezien met betrekking tot de situatie van de belastingplichtige en niet in functie van de grondslag van de belasting; dat de gelijkheid ten overstaan van de belastingplichtige veronderstelt dat al degenen die zich in dezelfde omstandigheden en voorwaarden bevinden, op gelijke wijze worden behandeld, dat wil zeggen dat iedereen die voldoet aan de belastbare voorwaarden en grondslag die men bij het vaststellen van het belastingreglement beoogd heeft, op gelijke wijze dient te worden belast; ... dat voor het vaststellen van de gemeentebelastingen het principe geldt dat de gemeenteraden, binnen de perken van hun territoriale bevoegdheid en behoudens wettelijke verbodsbepalingen, de grondslag en modaliteiten van hun belastingen vrij bepalen, met als enig voorbehoud dat die verordeningen door de toezichthoudende overheid moeten worden goedgekeurd; ... dat de gemeente hier handelt als taxerende overheid ten overstaan van particuliere werkgevers op basis van een door haar vrij bepaalde grondslag»;

Overwegende dat de beslissing zodoende niet onderzoekt of het onderscheid dat tussen de categorieën van exploitanten door het reglement wordt ingevoerd, willekeurig is, noch of dat onderscheid door een grondwettelijke regel, ander dan artikel 112 van de Grondwet, of door een internationale regel is verboden;

Dat de beslissing aldus de draagwijdte van de wettelijke bepalingen waarop het bezwaar steunde, beperkt en ze derhalve, alsmede de andere in het middel vermeld, schendt;

(...)

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 25 SEPTEMBER 1981

Eerste voorzitter: de h. Wauters

Raadsheer-rapporteur: de h. Soetaert

Procureur-generaal: de h. Dumon

Advocaten: mrs. De Sutter en Claeys Bouúaert

Inkomstenbelasting — Art. 248 W.I.B. — Nuttige inlichtingen.

De rechter die over een aanslag overeenkomstig art. 248 W.I.B. moet beslissen, mag blijkens die wetsbepaling alle nuttige inlichtingen in acht nemen, met inbegrip van de bedrijfsresultaten van de betrokken belastingplichtige over een voorgaand of volgend jaar.

De S. t/ Belgische Staat

Gelet op het bestreden arrest, op 17 juni 1980 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het vierde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 en 111 van de Grondwet en 248 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen,

doordat het arrest beslist dat, gelet op de jaarlijksheid van de belastingen, de verwijzing van eiser naar de exploitatieresultaten van vorige of latere dienstjaren dienstig noch doeltreffend is ter zake,

terwijl 1° de annaliteit van de belastingen er zich niet tegen verzet dat inkomsten van een bepaald jaar, als gemeenschappelijk vermoeden, in acht kunnen worden genomen voor de bepaling van inkomsten van het volgend jaar, zodat het arrest het niet dienstig of niet doeltreffend karakter van een verwijzing naar de exploitatieresultaten van vorige of latere dienstjaren niet geldig kan vastknopen aan de jaarlijksheid van de belastingen (schending van de artikelen 97 en 111 van de Grondwet); 2° eiser in zijn conclusie slechts naar de exploitatieresultaten van vorige of latere dienstjaren heeft verwezen in het kader van artikel 248 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen zelf, dat bepaalt dat de normale-winstbepaling bij vergelijking moet geschieden met inachtneming, volgens het geval, «... van alle andere nuttige inlichtingen», zodat het arrest niet geldig kan beslissen dat met de exploitatieresultaten van vorige of latere dienstjaren niet dienstig of doeltreffend rekening kan worden gehouden (schending van de artikelen 97 van de Grondwet en 248 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen):

Overwegende dat eiser in zijn conclusie een vergelijking maakte tussen zijn bedrijfsresultaten in 1964 en 1970 en onder meer daaruit afleidde dat de door de administratie opgelegde belastbare grondslagen over de jaren 1965-1969 niet aannemelijk waren;

Overwegende dat de rechter die over een aanslag overeenkomstig artikel 248 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen moet beslissen, blijkens die wetsbepaling alle nuttige inlichtingen in acht mag nemen, met inbegrip van de bedrijfsresultaten van de betrokken belastingplichtige over een voorgaand of volgend jaar;

Dat het arrest door zodanige inlichtingen te weren op de enkele grond dat de annaliteit van de belasting zich daar tegen verzet, de genoemde wetsbepaling schendt;

(...)

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

4e KAMER — 29 OKTOBER 1980

Voorzitter: de h. Blockx

Raadsheren: de hh. Verschuieren en Vandeplas

Advocaten: mrs. Peeters loco Verhoeven en Van Bellin-ghen

Overeenkomst — Aansprakelijkheid — Herstelling van voertuig — Verzuim van eigenaar om voertuig binnen redelijke termijn terug in ontvangst te nemen — Garagehouder die voertuig op de openbare weg parkeert — Risico.

Degene die een voertuig laat herstellen, dient niet alleen de herstellingskosten te betalen, maar gaat tevens de ver-

plichting aan zijn voertuig na herstelling binnen een redelijke termijn in ontvangst te nemen.

De garagehouder heeft het recht, nadat hij zijn klant heeft verwittigd dat het voertuig hersteld is en te zijner beschikking staat, dit voertuig op risico van de klant op de openbare weg te parkeren.

C. t/ R.

Overwegende dat de eerste rechter, op grond van oordeelkundige motieven, door het hof beaamd en door de beroepsconclusies niet weerlegd, de vordering van geïntimeerde bij ontstentenis van enige contractuele tekortkoming heeft ingewilligd;

Overwegende dat de stelling van appellant dat een garagehouder die een auto voor herstelling in ontvangst neemt gehouden is dit voertuig voor onbepaalde tijd in bewaring te houden en op eigen risico te stallen tot op het ogenblik dat de klant het voertuig na herstelling in ontvangst komt nemen, noch in enige wettekst, noch in de gebruiken, noch in de rechtspraak steun kan vinden;

Overwegende dat de klant, die een voertuig heeft laten herstellen, benevens de kosten voor herstelling tevens de verplichting aangaat zijn voertuig na herstelling binnen een redelijke termijn in ontvangst te nemen en dat de garagehouder, nadat hij zijn klant heeft verwittigd dat het voertuig hersteld is en te zijner beschikking staat, ook het recht heeft dit voertuig op risico van de klant op de openbare weg te parkeren;

Overwegende dat ten deze appellant onmiddellijk telefonisch verwittigd werd dat zijn voertuig hersteld was, maar dat hij niet alleen geen bezit van het herstelde voertuig nam, doch bovendien aan de garagehouder verklaarde over onvoldoende geldmiddelen te beschikken om de herstelling te betalen en dat de garagehouder zich zelfs verplicht zag appellant tot betaling te dagvaarden;

Overwegende dat de beschadiging van het op de openbare weg geparkeerde voertuig van appellant werd vastgesteld bij gerechtsdeurwaarders-proces-verbaal van 20 mei 1978, d.i. vijf maanden nadat appellant gedagvaard was tot betaling van de factuur en vier maanden na zijn veroordeling bij verstek;

Overwegende dat appellant ook beweert dat het voertuig achteraf zelfs een tweede maal aangereden zou zijn op de openbare weg door een onbekende chauffeur en dat hij thans niet meer weet waar het voertuig zich bevindt, daar het vermoedelijk na drie jaar wel op het stort zal zijn geworpen door de stedelijke politie;

Overwegende dat appellant, die vanaf de herstelling ervan op de hoogte was dat zijn voertuig op de openbare weg geparkeerd stond, zodat hijzelf de nodige veiligheidsmaatregelen had kunnen treffen aangezien er geen retentie-recht werd uitgeoefend door de garagehouder, achteraf niet kan komen beweren dat het parkeren van het voertuig op risico van de garagehouder geschied is, maar dat hijzelf de gevolgen van zijn wanbetaling en van zijn zorgeloosheid moet dragen;

(...)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e KAMER — 12 NOVEMBER 1979

Voorzitter: mevr. Bertrand

Rechters: de hh. Schollaert en Raskin

Advocaten: mrs. Bosmans en Vandeur

Huwelijk — Bijdrage in de lasten van het huwelijk — Ontvangstmachtiging — Bestaan van (gezins)huishouding vereist.

*Bij feitelijke scheiding is voor de afdwingbaarheid van de plicht tot bijdrage in de lasten van het huwelijk een (gezins)huishouding vereist. De terminologische verandering bij W. 14 juli 1976 (art. 221 B.W.) heeft op dit ver-
eiste geen invloed gehad.*

Voor de toepassing van art. 221 B.W. is er een (gezins)huishouding zolang er bepaalde banden van materiële en affectieve aard tussen de echtgenoten bestaan, zonder dat er noodzakelijk samenleving vereist is.

S. t/ De S.

(…)

Het hoger beroep beoogt de vernietiging van het vonnis a quo dat de oorspronkelijke vordering van appellante, strekkend tot het verkrijgen van een onderhoudsgeld van 12.000fr. per maand met inkomstendelegatie voor haar en het kind D.S.E. ten laste van geïntimeerde, niet ontvankelijk verklaarde.

De eerste rechter oordeelde dat het bestaan van een «huishouding» een noodzakelijke voorwaarde is om een inkomstendelegatie te kunnen verkrijgen en dat er in casu van een huishouding geen sprake is, aangezien partijen al vele jaren feitelijk gescheiden leven en er tussen hen geen enkele band van materiële of affectieve aard meer bestaat.

Appellante stelt dat de eerste rechter een door de wet van 14 juli 1976 voorbijgestreefde interpretatie van de bijdrageplicht tussen echtgenoten huldigt en dat zij gerechtigd is op de gevraagde inkomstendelegatie, terwijl geïntimeerde de bevestiging van het bestreden vonnis vraagt.

Ter oplossing van de betwisting moet men uitgaan van het basisgegeven dat de verplichting van de echtgenoten bij te dragen in de lasten van het huwelijk (art. 221 B.W. oud art. 218) haar oorsprong en bestaansreden vindt in een juridisch georganiseerd samenleven van een man, een vrouw en eventueel een of meer kinderen, dat het huwelijk is.

In art. 213 B.W. worden de componenten van deze samenlevingsvorm genoemd, te weten samenwoning, getrouweid, hulp en bijstand.

Wanneer de echtgenoten niet meer samenleven in de echtelijke woning, maar feitelijk gescheiden zijn, heeft de haast eensgezinde rechtspraak voor de afdwingbaarheid van de bijdrageplicht steeds het bestaan van een *huishouding* vereist, op grond dat de rechten en plichten van de echtgenoten principieel in de echtelijke verblijfplaats moeten worden uitgeoefend (Cass., 19 juni 1970, *Pas.*, 1970, I, 927; Cass., 14 januari 1971, *Pas.*, 1971, I, 447, Rb. Hasselt, 15 oktober 1979, inzake Pauwels t/ Verstraeten; Baeteman en Delva, «Overzicht van rechtspraak 1964-1974, Personen- en Familierecht», *T.P.R.*, 1976, nr. 56, blz. 384-385; H. Casman en M. Van Look, *Huwelijks-*

vermogensstelsels, 1977, deel I/10, blz. 11; M. Bax, «Kroniek van het personen- en familierecht», *R.W.*, 1977-78, 2476; M. Bax, in *Onderhoudsgeld*, Juridische Uitgave UIA, 1978, blz. 45).

Uit de wijziging van de tekst «lasten van het huishouden» van het oude art. 218 B.W. in «lasten van het huwelijk» van het nieuwe art. 221 B.W., wet 14 juli 1976, kan niet worden afgeleid dat het vereiste van het bestaan van een huishouding als voorwaarde voor de toekenning van een inkomstendelegatie vervallen zou zijn, zoals appellante beweert, hierbij verwijzend naar bepaalde rechtsleer en rechtspraak.

De tekstwijziging had duidelijk een andere bedoeling: «De wetgever heeft enkel de ruime jurisprudentiële interpretatie van het begrip 'lasten van het huishouden' willen bekrachtigen door het voorwerp van de bijdrageplicht uit te breiden tot de lasten van het huwelijk» (M. Bax, «Kroniek van het personen- en familierecht», *R.W.*, 1977-78, 2476).

De rechter zal steeds in concreto moeten nagaan of er nog van een huishouding in de zin van het voorhanden zijn van zekere banden van materiële of affectieve aard tussen de echtgenoten sprake is, zonder daarom te moeten onderzoeken of de echtgenoten nog werkelijk samenleven. Een feitelijke scheiding sluit immers het bestaan van een huishouding in bovengenoemde zin principieel niet uit (M. Bax, in *Onderhoudsgeld*, Juridische Uitgave UIA, 1978, blz. 56, met geciteerde rechtspraak en rechtsleer; C. De Busschere, *De feitelijke scheiding der echtgenoten*, 1978, blz. 111 met geciteerde rechtspraak).

In casu citeert appellante in haar conclusie een aantal feitelijkheden, die van die aard zouden zijn dat besloten zou moeten worden tot het bestaan bij haar van bepaalde banden van materiële en/of affectieve aard; doch er ontbreekt ter zake ieder bewijs en evenmin wordt enig aanbod van bewijs geformuleerd. Anderzijds betwist geïntimeerde bepaalde aangevoerde feiten.

De rechtbank besluit dan ook dat appellante zich in concreto niet in de wettelijke voorwaarden bevindt om een inkomstendelegatievordering te stellen, zodat de eerste rechter terecht tot niet-ontvankelijkheid van de oorspronkelijke vordering besloot.

Volledigheidshalve wenst de rechtbank bovendien te benadrukken dat appellante evenmin bewijst dat zij aan het ontstaan en het voortduren der feitelijke scheiding geen schuld zou hebben, zodat de gevraagde ontvangstmachtiging ook om die reden zou dienen te worden afgewezen.

(…)

NOOT — *Ontvangstmachtiging en gezinshuishouding*

1. Om een ontvangstmachtiging te kunnen krijgen (art. 221 B.W.) moet niet bewezen worden dat er een (gezins)huishouding is.

Onder het regime van 1958 werd dat vereiste wel eens gesteld, wat tot gevolg had dat juristen die een «verlaten», «onschuldige» echtgenoot ter hulp wilden snellen zich in bochten wroten om te bewijzen dat ook bij feitelijke scheiding er een (gezins)huishouding kan blijven bestaan, waarbij dan een onderscheid werd gemaakt tussen effectief samenleven en het louter bestaan van «bepaalde materiële en affectieve banden». Een subtiel onderscheid inderdaad, waarbij men van het gewoon spraakgebruik

afwijkt, hetgeen slechts geoorloofd is als daar een dwingende reden toe noopt.

2. Elders (J. Pauwels, *Rechten en plichten van gehuwden*, Leuven, Acco, 2e uitg., 1980, nr. 122, p. 105-107) meen ik aangetoond te hebben dat het huishoudingsvereiste uit ons recht verdwenen is:

a) Eerst en vooral omdat het Hof van Cassatie dat vereiste heeft laten vallen toen het de nadruk legde op dat andere vereiste dat hierin bestaat dat de eiser bewijst dat hij geen schuld heeft aan de feitelijke scheiding en haar voortduren; aldus werd beslist dat de onschuldige echtgenoot ontvangstmachtiging kan bekomen ook als er geen gezinshuishouding meer is (Cass., 28 maart 1969, R.W., 1969-70, 421). Ik moet toegeven dat bepaalde rechtsleer de draagwijdte van dit arrest onvoldoende in de verf heeft gezet, en het eerder als een onderdeel van de genuanceerde rechtspraak over het begrip huishouding in de betekenis van art. (thans) 221 B.W. heeft voorgesteld.

b) De W. 14 juli 1976 heeft in art. 221 B.W. het woord «huishouding» door «huwelijk» vervangen. Nu weet ik wel dat die vervanging geschiedde om het *object* van de bijdrageplicht met meer accuraatheid te bepalen, maar anderzijds is het toch zo dat rechtspraak en rechtsleer slechts het huishoudingsvereiste in het recht over de ontvangstmachtiging konden invoeren door het op te hangen aan de kapstok van het woord huishouding. Nu die is verdwenen, is er zeker geen reden meer om het vereiste te behouden.

3. Laat ons, los van tekstargumenten en van de evolutie van de hoogste rechtspraak, de vraag stellen welke de wenselijke regeling is inzake ontvangstmachtiging.

Het komt me voor dat achter de technische discussies over de toepassingsvereisten van art. 221 B.W. onvrede met, of onenigheid over fundamentele opties van ons familierecht schuilgaat. Maar de niet of nauwelijks in de wet terug te vinden toepassingsvereisten van art. 221 B.W. werden niet alleen ontwikkeld op grond van overwegingen i.v.m. het rechtvaardigheidsgevoel, maar ook en vooral rekening houdend met de belangen van hetzij de eiser, hetzij de verweerder.

De echtgenoot-eiser, die recht heeft op onderhoud of bijdrage voor zich en/of voor de kinderen, heeft er belang bij dat zijn recht geconcretiseerd wordt via de meest efficiënte techniek. Wie een onderhoudsrecht heeft moet dat met ontvangstmachtiging kunnen realiseren. Hij mag niet het slachtoffer worden van een onvolmaakte wettelijke regeling.

De echtgenoot-verweerder heeft ook belangen: ontvangstmachtiging kan harder aankomen dan onderhoudsgeld (gevaar voor reacties van de werkgever nl.), en het kan ook overdreven lijken hem deze strenge uitvoeringsmodaliteiten op te leggen als het huwelijk feitelijk ontwricht is.

De moeilijkheden vloeien voornamelijk voort uit het feit dat de wetgever de toepassingsvoorwaarden van de ontvangstmachtiging niet duidelijk gesteld heeft.

Als uitvoeringsmodaliteit van onderhouds- en bijdrageplichten moet in principe ontvangstmachtiging ter beschikking staan van alle onderhouds- of bijdragegerechtigden. Het heeft weinig zin, zoals nu ons positief recht bepaalt, ontvangstmachtiging voor de bijdrageplicht tijdens het huwelijk en de alimentatie van de onschuldige echtgenoot na de echtscheiding voor te behouden en de andere onderhoudsgerechtigden uit te sluiten.

Evenmin vind ik het gepast de ontvangstmachtiging uit te sluiten wanneer een huwelijk feitelijk op de klippen is gelopen, terwijl toch tussen de echtgenoten (en t.o.v. hun kinderen) onderhoudsplicht blijft bestaan. Men kan van mening zijn dat de echtscheidingsmogelijkheden naar Belgisch recht moeten worden uitgebreid, maar dan moet men het echtscheidingsrecht hervormen.

4. Deze tegengestelde belangen en de implicaties van de aard van de ontvangstmachtigingstechnieken kunnen m.i. verzoend worden door te stellen dat de toekenning van de ontvangstmachtiging facultatief is. De rechter oordeelt of in de gegeven omstandigheden (gesteld dat er onderhoudsrecht is) de ingrijpende techniek van de ontvangstmachtiging mag worden aangewend. Hij zal o.m. rekening houden met de houding van de onderhoudsplichtige, met diens professionele situatie, en, waarom niet, met de aard van de relatie tussen de echtgenoten. Dit kan hij dan zonder een begrip huishouding dat ongeveer overeenkomt met (nog) niet-duurzame ontwrichting te hanteren.

Verzet zich iets tegen de facultatieve aard van de toekenning van ontvangstmachtiging? Ik denk het niet. Hoewel art. 221 B.W. er eerder van uit schijnt te gaan dat de ontvangstmachtiging een *recht* is van de eiser, als de voorwaarden zijn vervuld, vermeldt het toch ook de grote discretionaire macht van de rechter («voorwaarden en beperkingen»). Art. 1280 Ger. W., dat naar art. 221 B.W. verwijst, ziet de ontvangstmachtiging daarentegen resoluut als een *bevoegdheid* van de rechter; niets belet dat hij die bevoegdheid discretionair uitoefent. Art. 301bis B.W. ten slotte heeft uitdrukkelijk een facultatieve ontvangstmachtiging («kan») in ons recht ingevoerd.

Door de ontvangstmachtiging in alle hypothesen als een *mogelijkheid* te beschouwen, zullen onze rechters ons recht doen vooruitgaan. En dan is het wachten op de wetgever, die deze regel best uitdrukkelijk zou verwoorden, en vooral de ontvangstmachtiging dient open te stellen voor degenen die een uitkering zoeken voor natuurlijke kinderen, kinderen van uit de echt gescheidenen, etc..

Prof. J.M. Pauwels

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

7 OKTOBER 1980

Voorzitter: de h. Rozie

Openbaar ministerie: de h. Audenaert

Strafvordering — Bevoegdheid — Onopzettelijk toebrengen van letsels door minderjarige van meer dan zestien en minder dan achttien jaar — Samenhang met verjaarde overtreding van het Wegverkeersreglement.

Wanneer een van de misdrijven omschreven in de artt. 418, 419 en 420 Sw. gepleegd is door een minderjarige die meer dan zestien en minder dan achttien jaar oud was op het ogenblik van de feiten, en de zaak bij de correctionele rechtbank is aangebracht omdat het misdrijf samenhangt met een overtreding van het Wegverkeersreglement, dient de rechtbank zich onbevoegd te verklaren als zij vaststelt dat op het ogenblik van de uitspraak de strafvordering m.b.t. de overtreding van het Wegverkeersreglement vervallen is door verjaring.

Van H.

Overwegende dat aan verdachte volgende feiten ten laste worden gelegd: te St.-Niklaas op 22 juli 1978: A. bij een verkeersongeval dat aan zijn persoonlijk toedoen te wijten is (wet betreffende de politie over het wegverkeer, artikel 38, § 1) door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, maar zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen, onopzettelijk slagen of verwondingen te hebben toegebracht aan Erwin P.;

met samenhang: B. met overtreding van artikel 10.1, 1°, A.R.P.W. als bestuurder van een bromfiets op de openbare weg zijn snelheid niet te hebben geregeld zoals vereist was wegens de plaatsgesteldheid, haar belemmering, de verkeersdichtheid, het zicht, de staat van de weg, de staat en de lading van zijn voertuig, opdat de snelheid geen ongevallen zou kunnen veroorzaken noch het verkeer hinderen;

Overwegende dat de verjaring van de strafvordering van de feiten vermeld onder telastlegging B rechtsgeldig gestuit is binnen een jaar te rekenen vanaf de datum waarop het misdrijf gepleegd werd door een daad van onderzoek of vervolging, namelijk een apostille uitgaande van de procureur des Konings van 2 juli 1979;

Overwegende dat ter terechtzitting van 19 juni 1980 de zaak voor onbepaalde tijd werd uitgesteld;

dat op 22 juli 1980 verdachte en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke persoon herdaagd werden om op 30 september 1980 te verschijnen voor de correctionele rechtbank alhier;

dat beide gedaagden, hoewel behoorlijk gedagvaard, niet zijn verschenen;

Overwegende dat sedert 19 juni 1980, datum waarop de zaak voor onbepaalde tijd uitgesteld werd, de samenstelling van de zetel gewijzigd is;

dat derhalve de zaak in haar geheel dient te worden hervat (Cass., 9 december 1975, *Pas.*, 1976, I, 436);

Overwegende dat verdachte op het ogenblik der feiten, meer dan zestien doch minder dan achttien jaar oud was;

Overwegende dat ingevolge de wet van 9 mei 1972, die een artikel 36bis in de wet van 8 april 1965 heeft ingevoegd, de correctionele rechtbank slechts kennis mag nemen van de misdrijven, omschreven in de artikelen 418 en 420 Sw., die gepleegd zijn door een minderjarige van meer dan zestien en minder dan achttien jaar oud op het ogenblik der feiten, wanneer ze samenhangend zijn met een verkeersmisdrijf;

Overwegende dat er samenhang bestaat van feiten wanneer het belang van een goede rechtsbedeling vergt dat zij samen door een en dezelfde rechter behandeld en gevonnis worden;

dat dit veronderstelt dat een gelijktijdige behandeling en uitspraak nog mogelijk zijn;

Overwegende echter dat voor de feiten vermeld onder telastlegging B de verjaring van de strafvordering is ingetreden aangezien meer dan een jaar verlopen is sedert de laatste stuitingsdaad, verricht binnen een jaar te rekenen vanaf de dag van de feiten; dat er in die omstandigheden dan ook geen sprake meer kan zijn van een samenhang van feiten die in de dagvaarding de telastlegging A en B uitmaken;

Overwegende dat verdachte weliswaar ook gedagvaard is ter zake van, bij een verkeersongeval dat aan zijn persoonlijk toedoen te wijten is, door gebrek aan voorzichtig-

heid of voorzorg, maar zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen onopzettelijk slagen of verwondingen te hebben toegebracht;

dat zulks onvoldoende is opdat de correctionele rechtbank bevoegd zou zijn, aangezien het artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 voorschrijft dat de onopzettelijke slagen of verwondingen samenhangend moeten zijn met een overtreding van de bepalingen van de wetten en verordeningen van het wegverkeer (Corr. Brussel, 13 maart 1974, *J.T.*, 1974, 431);

Overwegende dat ten gevolge van de verjaring van de strafvordering van de feiten die hiervoor de telastlegging B uitmaken, een dergelijke samenhang onbestaande is;

dat de rechtbank zich dan verder ook onbevoegd moet verklaren;

NOOT—De bevoegdheid van de correctionele rechtbank

1. De correctionele rechtbank neemt overeenkomstig artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie jegens minderjarigen die meer dan zestien jaar en minder dan volle achttien jaar oud zijn op het ogenblik van de feiten wanneer het gaat om overtredingen van de artt. 418, 419 en 420 van het Strafwetboek voor zover er samenhang is met een overtreding van de wetten en verordeningen betreffende het wegverkeer.

2. Samenhang tussen verscheidene misdrijven hangt af van feitelijke omstandigheden waarvan de vaststelling en de beoordeling alleen aan de feitenrechter toekomen (Cass., 5 december 1972, *R.W.*, 1973-74, 467; Cass., 18 september 1973, *Pas.*, 1974, I, 46). In het onderhavige geval ging het niet om een loutere samenhang of onsplitsbaarheid, maar om een werkelijke eendaadse samenloop. De rechter heeft de samenhang of de samenloop niet ontkend, maar heeft louter vastgesteld dat de samenhang niet meer ter sprake kwam nu vastgesteld werd dat een van beide telastleggingen verjaard was.

3. Naar mijn mening werd hier een verkeerde toepassing gemaakt van de bevoegdheidsregels. Ten einde de bevoegdheid van de correctionele rechtbank te bepalen, moet men zich stellen op het ogenblik dat de zaak bij de rechtbank regelmatig aanhangig werd gemaakt.

Welnu, de dagvaarding heeft de zaak aanhangig gemaakt op het ogenblik dat het verkeersmisdrijf nog niet was verjaard. De beide misdrijven (enerzijds onopzettelijke slagen en verwondingen, anderzijds onaangepaste snelheid) waren op regelmatige wijze ter beoordeling van het vonnisgerecht gebracht. De omstandigheid dat de correctionele rechtbank, door het onbepaald uitstellen van de behandeling van de zaak, de verjaring van de verkeers-overtreding heeft veroorzaakt kan de bevoegdheid van de correctionele rechtbank achteraf niet meer wijzigen.

4. Het is niet omdat de samenstelling van de zetel gewijzigd wordt, noch omdat de zaak in haar geheel wordt hervat, dat de bevoegdheid van de correctionele rechtbank kan worden gewijzigd als de zaak op regelmatige wijze bij haar aanhangig is.

De vaststelling dat het verkeersmisdrijf verjaard is, blijft trouwens aanvechtbaar en in hoger beroep kan het hof van beroep tot een andere bevinding komen en aannemen dat de eerste rechter ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de schorsende werking van een cassatiebe-

roep of met een prejudicieel geschil dat de verjaringstermijn beïnvloedt. Voor een analoge interpretatie van de bevoegdheid wordt hier verwezen naar Cass., 20 februari 1902, *Pas.*, 1902, I, 142; Cass., 17 januari 1955, *Pas.*, 1955, I, 506.

5. De door de rechter voorgestelde oplossing zou correct geweest zijn indien de verjaring van het verkeersmisdrijf ingetreden was vooraleer de zaak bij het vonnisgerecht aanhangig was gemaakt, maar als een zaak op regelmatige wijze aanhangig is, kan de bevoegdheid van het vonnisgerecht niet meer ontnomen worden op grond van verjaring, vrijspraak, amnestie of enig andere wijze van verval van de strafvordering.

A. Vandeplass

ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE ANTWERPEN

20 JANUARI 1981

Voorzitter: de h. Van Alsenoy

Rechters: mevr. Deloof en de h. Van den Bossche

Procureur des Konings: de h. Van Hoeylandt

Advocaten: mrs. Le Paige en Bellens

Burgerlijke rechtspleging — Gerechtskosten — Vereffening en verwijzing in de kosten — Kosten van een beslagprocedure — Bevoegdheid van de rechter ten gronde.

De rechter die ten gronde uitspraak doet, is bevoegd om de kosten van een beslagprocedure te vereffenen.

N.V. K. t/ S.

Overwegende dat eisende partij op verzet bij akte van verzet van 20 maart 1980 verzet aantekende tegen het vonnis bij verstek te haren laste gewezen in het voordeel van verwerende partij op verzet op 7 januari 1980 door de derde kamer van de Arbeidsrechtbank te Antwerpen;

dat verwerende partij op verzet, oorspronkelijke eiser, die dit verstekvonnis verkregen had, ten einde dit te laten uitvoeren een beroep had gedaan op de beslagrechter om machtiging te krijgen tot beslag tijdens het weekeinde en na 9 uur op de ontvangsten in de bioscoopzalen;

dat verwerende partij op verzet derhalve in haar conclusie van 28 april 1980 ook de veroordeling van oorspronkelijke verweerster vroeg tot de kosten van die beslagprocedure (beslag — rol 600 fr.; expeditie 270fr.; rechtsplegingsvergoeding 4.200fr.);

Overwegende dat de arbeidsrechtbank (derde kamer) bij vonnis van 6 januari 1981 recht deed op het verzet, doch zich ambtshalve onbevoegd achtte wat betreft de begroting en vereffening van de door verweerder op verzet gedragen onkosten van beslag en derhalve in die mate de zaak overeenkomstig art. 640 Ger. W. naar de arrondissementsrechtbank verwees bij hetzelfde vonnis van 6 januari 1981;

Overwegende dat het verlot van de beslagrechter om handelingen van tenuitvoerlegging te doen, hetzij tussen 9 uur 's avonds en 6 uur 's morgens, hetzij op een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, op verzoekschrift wordt verleend; dat de inleiding en behandeling van een

vordering op eenzijdig verzoekschrift gebeuren overeenkomstig de artt. 1025 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek; dat die beschikking van de beslagrechter, in raadkamer gegeven, geenszins gelijkstaat met het eindvonnis waarvan in art. 1017 Ger. W. gezegd wordt dat het, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten moet verwijzen;

Overwegende dat dit geen afbreuk doet aan de bewering in de rechtsleer (Fettweis A., *Handboek van gerechtelijk recht*, deel II, *Bevoegdheid*, 225) dat de beslagrechter «echte definitieve vonnissen uitsprekt, die ten volle het gezag van het rechtelijke gewijsde hebben»; dat buiten de vorderingen op eenzijdig verzoekschrift, de beslagrechter immers ook heeft recht te doen in contradictoire vorderingen, die, hoewel geen uitspraak bij voorraad beoogd wordt, weliswaar ingesteld en behandeld worden zoals in kort geding, zonder hierom te kunnen worden gelijkgesteld met vorderingen in kort geding;

Overwegende dat trouwens de artt. 1017 tot en met 1024 van het Gerechtelijk Wetboek de titel IV van het aan het «geding» gewijd boek II van het vierde deel (burgerlijke rechtspleging) van het Gerechtelijk Wetboek uitmaken; dat die titel IV gewijd is aan de «uitgaven en kosten» en volgt op titel I (instelling van de vordering), titel II (behandeling en berechting van de vordering) en titel III (tussengeschillen en bewijs); dat dit boek II verder nog twee andere titels omvat, namelijk titel V gewijd aan de inleiding en behandeling van een vordering op eenzijdig verzoekschrift en titel VI gewijd aan de inleiding en behandeling van een vordering in kort geding;

Overwegende dat de plaats van die aan de uitgaven en kosten gewijde titel IV niet zonder belang is en duidelijk aanduidt dat die titel wel de vorderingen betreft behandeld in titels die aan titel IV voorafgaan, doch in beginsel niet de vorderingen op eenzijdig verzoekschrift en de vorderingen in kort geding, die trouwens niet tot eindvonnissen ten gronde kunnen leiden;

Overwegende dat, wat betreft de in een geding ontstane vorderingen op eenzijdig verzoekschrift en in kort geding, de vereffening van de kosten en de verwijzing in de kosten moeten geschieden door de rechter die ten gronde bij eindvonnis uitspraak doet;

Overwegende dat de arbeidsrechtbank derhalve bevoegd was ook voor wat betreft de begroting en vereffening van de door verweerder op verzet gedragen onkosten van beslag;

dat de zaak dientengevolge terug naar de Arbeidsrechtbank te Antwerpen moet worden verwezen;

(...)

NOOT—Zie i.v.m. de kosten die de rechter in kort geding aangehouden heeft: Cass., 30 april 1971, *R.W.*, 1971-72, 374; Kh. Antwerpen, 26 oktober 1976, *Rechtspr. Antw.*, 1977-78, 461.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE MECHELEN

KORT GEDING — 3 APRIL 1981

Voorzitter: de h. De Nys

Advocaten: mrs. Everaert en Heremans

Bevoegdheid — Kort geding — Uitspraak bij voorraad — Urgentie — Dwangsom.

De rechter ten gronde is niet gebonden door het dispositief van een beschikking in kort geding en blijft vrij de rechten van de partijen anders te appreciëren dan de rechter in kort geding.

Bij faillissement is de rechter in kort geding wegens urgentie bevoegd, indien de in kort geding gevorderde maatregelen de likwidatie van de failliete boedel beogen.

Mr. Van Battel qq. t/ N.V.B.

Overwegende dat bij geboekt exploit van 30 december 1980 de eiser in zijn hoedanigheid van curator van het faillissement N.V. K., vordert dat verweerster, N.V. B. wordt veroordeeld om met ingang van 1 januari 1981 de gronden aangehaald in de inleidende dagvaarding ter volledige en vrije beschikking te stellen van de eiser q.q. (...)

Overwegende dat de vordering steunt op de volgende elementen: dat de N.V. K. aan verweerster bij onderhandse overeenkomst van 1 januari 1980 een perceel grond in bruikleen zou hebben gegeven te Putte, dit zonder enige vergoeding; dat deze overeenkomst van rechtswege een einde nam doch verweerster haar bedoeling te kennen geeft dit stuk grond niet te zullen ontruimen; dat eiser q.q. de grond dient te verkopen in het kader van de faillissementsverrichtingen en hiertoe aangemaand wordt door de hypothecaire schuldeisers;

Overwegende dat door verweerster de vordering wordt betwist met de argumentatie: dat de vordering geen voorlopig karakter heeft daar de ontruiming een beslissing ten gronde is en op de overeenkomst van gebruik de Pachtwet van toepassing is zodat overigens de vrederechter bevoegd zou zijn; dat de vordering niet dringend is daar de curator vanaf oktober 1980 zijn rechten kon vervolgen terwijl ook geen urgentie van verkoop wordt vastgesteld voor de verkoop van de andere percelen die verweerster betreft en waarvoor wel de procedure voor de vrederechter in verband met de Pachtwet is ingesteld; dat verder de dwangsom wordt betwist en verweerster ten slotte vordert dat eiser q.q. zou worden opgelegd een borg te stellen van 20.000.000 frank voor het geval hij zou uitvoeren ondanks verzet of hoger beroep;

Overwegende dat zowel het voorlopig karakter als de urgentie de bevoegdheid betreffen, terwijl ook verweerster de onbevoegdheid schijnt op te werpen *ratione materiae* door de onderwerping van de overeenkomst aan de Pachtwet zodat ter zake de verwijzing naar de vrederechter geboden is, wat evenwel niet wordt gevraagd;

Overwegende, wat betreft het voorlopig karakter, dat art. 1039 Ger. W. bepaalt dat de beschikkingen in kort geding geen nadeel aan de zaak zelf toebrengen;

Overwegende dat deze tekst van art. 1039 niet noodzakelijk tot gevolg heeft dat de voorzitter onbevoegd is om maatregelen te bevelen die de grond van de zaak raken;

Dat inderdaad de ware draagwijdte van dit artikel er niet toe strekt de bevoegdheid van de voorzitter in kort geding te beperken doch wel de rechtsgevolgen van zijn beschikkingen ten opzichte van het vonnis van de rechter van het bodemgeschil te omschrijven;

Dat, volgens deze beginselen, het alleen zo is dat de rechter ten gronde die van de zaak kennis neemt na de beschikking in kort geding, op geen enkele wijze gebonden

is door het dispositief van het bevel en hij vrij blijft de rechten van partijen anders te appreciëren dan in kort geding werd gedaan door de voorzitter (Kort ged. Kh. Brussel, 29 april 1975, *J.T.*, 1975, 535; Kort ged. Kh. Brussel, 26 september 1975, *J.T.*, 1975, 677; Rouard P., *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, II, nr. 916);

Dat bovendien traditioneel wordt aanvaard dat de voorzitter in kort geding de rechten en verplichtingen alsook de titels van partijen mag onderzoeken en zijn beslissing hierop laten steunen wanneer er geen ernstige betwisting is (Kort Ged. Kh. Brussel, 30 januari 1973, *J.T.*, 1973, 501);

Dat door de voorzitter in kort geding een einde mag worden gemaakt aan feitelijke toestanden of aan feitelijkeheden die kennelijk tegen het recht indruisen en bv. een einde kan worden gemaakt aan een voor de hand liggende onwettelijke en onduidbare schending van het eigendomsrecht (Fettweis A., *De bevoegdheid*, nr. 474);

Dat de grondslag hiervoor gelegen is in het feit dat de voorzitter in kort geding aldus geen uitspraak doet tot verklaring van recht doch gewoon rekening houdt met «une apparence soit de droit, soit de pouvoirs» (Cass. fr., 10 november 1947, *Dalloz*, 1948, I, 157);

Dat door deze rechtsleer en rechtspraak wordt aanvaard dat het voorlopig statueren niet tot gevolg heeft dat de beschikkingen van de voorzitter in kort geding niet definitief zijn, integendeel in rechte definitief zijn en dikwijls definitief in feite (Rouard P., *a.w.*, II, nrs 918 e.v.; Leclercq P., «Nature des décisions de référé», in *La pensée juridique du Procureur Général Paul Leclercq*, II, blz. 377 e.v.);

Overwegende dat het in die optiek dient te worden nagegaan of de aanspraken van verweerster op haar rechten als pachter ernstig in aanmerking kunnen worden genomen;

Dat het inderdaad de voorzitter zelf is aan wie de beoordeling omtrent het al dan niet ernstig karakter van de betwisting toekomt;

Overwegende dat blijkt uit de stukken van het overgelegde dossier van eiser q.q. dat de N.V. K. bij overeenkomst van 3 december 1975 een perceel klei-reservegrond in bruikleen gaf aan de N.V. B. voor de periode van 1 januari 1976 tot 31 december 1978 zonder opzegging, kosteloos en op persoonlijke titel;

Dat een nieuwe overeenkomst met dezelfde bepalingen als de vorige werd opgesteld op 1 januari 1980 voor de periode van 1 januari 1980 tot 31 december 1980;

Overwegende dat deze documenten dan ook in strijd zijn met de beweringen van verweerster als zou het om een pacht gaan en zij geen enkel bewijs voorbrengt om de draagwijdte van de voorgebrachte bruikleenovereenkomsten te ontzenuwen;

Dat immers, zelfs zo er continuïteit was van betrekking van het goed en nl. voor het jaar 1979, waarvoor geen schriftelijke overeenkomst was opgesteld, het laatste contract van 1 januari 1980 duidelijk genoeg de bruikleen voorziet zodat de pacht hieruit niet kan worden afgeleid;

Dat ook geen betaling van pacht wordt aangetoond daar de door verweerster voorgebrachte facturen betrekking hebben op uitgevoerde werken met bulldozer en door hun datering en variërende bedragen geen vermoeden kunnen scheppen dat het hier vermomde pachtgeld betreft;

Dat gelet op de ongenueanceerde opstelling van contracten en facturen het aanbod van bewijs door getuigen

als zou een geveinsde omschrijving van de factuur van 30 juni 1980 bestaan, derhalve niet pertinent voorkomt;

Overwegende dat verweerster in het bezit gebleven is van de litigieuze gronden die krachtens de Faillissementswet dienen te worden gerealiseerd ten voordele van de schuldeisers;

Dat zulks een feitelijkheid uitmaakt, die geldt als een flagrante inbreuk op het eigendomsrecht, op het faillissementsrecht en op de voor de hand liggende verplichting van de curator tot tegeldemaking van het actief, een verplichting die door de betrekking zonder recht noch titel door verweerster wordt belemmerd;

Overwegende dat aan deze toestand van precair bezit door verweerster een einde kan worden gemaakt door middel van een kort-gedingprocedure en de onbevoegdheid niet noodzakelijkerwijze dient te worden afgeleid uit het definitieve van de beslissing daar verweerster ter zake uit geen enkele titel rechten op de litigieuze gronden kan putten;

Dat inderdaad de betwisting van verweerster geen ernstige grond heeft zodat in geval van urgentie de uitdrijving bij beschikking in kort geding kan worden bevolen;

Overwegende dat deze urgentie moeilijk kan worden ontkend daar men ter zake staat voor een toestand van faillissement die noodzaakt dat zowel in het belang van de schuldeisers als in het algemeen belang, wanneer het bedrijf zou kunnen worden overgenomen met behoud van de tewerkstelling, de likwidatie onmiddellijk zou kunnen gebeuren, dus zowel de schuldeisers als eventuele overnemers over alle rechten moeten kunnen beschikken;

Dat de gevolgen dus objectief gezien spoedeisendheid vergen zodat op dit punt de bevoegdheid van de voorzitter in kort geding niet kan worden ontkend (Kort ged. Kh. Bergen, 6 juni 1980, *B.R.H.*, 1981, 521);

Dat overigens het doen ophouden van een feitelijkheid door inbreuk op het eigendomsrecht steeds spoedeisend is vooral wanneer zoals ter zake het ongestoord eigendomsrecht niet ernstig kan worden betwist (Luik, 22 maart 1921, *Pas.*, 1921, II, 159);

Dat aan eiser q.q. geen gebrek aan expeditieve uitoefening van zijn rechten kan worden verweten daar de bruikleenovereenkomst slechts ten einde kwam op 31 december 1980 en hij reeds dagvaardde op 30 december 1980 toen hij gezien had dat verweerster de gronden toch niet zou verlaten;

Dat geen vergelijking met andere percelen afbreuk zou kunnen doen aan de urgentie daar het ter zake gaat om gronden waarop een onbeperkt eigendomsrecht bestaat terwijl voor andere percelen pertinente rechten door verweerster zouden kunnen worden aangevoerd, zodat de rechtssituatie volledig verschillend is voor de verschillende percelen;

Overwegende dat derhalve op de door verweerster voorgebrachte argumentatie qua afwezigheid van voorlopig karakter of urgentie niet kan worden ingegaan en op grond van voor de hand liggende motieven van eigendomsrecht en likwidatie van het faillissement de vordering gegrond is en verweerster de litigieuze percelen grond ter vrije beschikking van eiser q.q. dient te stellen;

Overwegende dat eiser q.q. een dwangsom vordert van 10.000 frank per dag vertraging;

Overwegende dat verweerster deze dwangsom betwist;

Overwegende dat de dwangsom de waarborg vormt tot uitvoering van de veroordeling;

Dat gelet op de spoedeisendheid en het speciaal karakter van de vordering door het faillissement het noodzakelijk is dat de veroordeling uitgevoerd wordt zodat op de vordering van een dwangsom van 10.000 frank per dag vertraging dient te worden ingegaan;

Overwegende dat geen veroordeling tot de kosten werd gevraagd door eiser q.q. die deze wel vraagt bij conclusie doch zonder uitbreiding van eis zodat over de kosten niet kan worden gestatueerd;

Overwegende dat verweerster vordert dat ingeval eiser q.q. zou uitvoeren niettegenstaande verzet of beroep hij een borgstelling zou dienen te stellen van 20.000.000 frank;

Overwegende dat beschikkingen in kort geding uitvoerbaar zijn bij voorraad;

Dat geen enkele rechtsgrond wordt aangevoerd om de borgstelling te staven daar alleen reeds door de beschikking het recht van eiser q.q. is vastgesteld en het niet kan geconditioneerd worden daar anders de titel van verweerster als ernstig zou moeten aanvaard geweest zijn wat ten deze niet het geval is;

Dat het dus niet kan gaan om een geconditioneerde veroordeling van verweerster zodat ook geen borgstelling kan worden opgelegd;

(...)

BOEKEN

A. HEYVAERT en H. WILLEKENS, *Beginnelen van het gezins- en familierecht na het Marckxarrest — De theorie van het Marckxarrest en haar weerslag op het geldend recht* — Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1981, 142p.

In dit nogal ophefmakende boek analyseren de auteurs, resp. hoogleraar en assistent personen- en familierecht aan de U.I.A., het bekende Marckxarrest van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (1979) en de gevolgen ervan voor het actuele en het komende familierecht.

In een eerste hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de huidige Belgische afstammingswetgeving, waarvan een aantal bepalingen door de partijen Marckx in Straatsburg werden aangevochten. Bij de beschrijving ervan wordt een originele terminologie aangewend (volkomen vs. onvolkomen afstamming, volwaardige vs. onvolwaardige afstamming, afstammingsscheiding vs. echtscheiding) waardoor bepaalde regels heel sprekend worden voorgesteld.

De tekst van het Marckxarrest alsook die van de afwijkende meningen is afgedrukt als hoofdstuk II van het boek (en niet, wat logischer ware geweest, als bijlage). Zoals men weet werd onze wetgeving aangaande de natuurlijke kinderen hierin op drie punten strijdig bevonden met de artt. 8 en 14 E.V.R.M. en met art. 1 van het eerste bijgevoegde Protocol. Het betreft de verplichting van de ongehuwde moeder om haar kind te erkennen wil ze er juridisch de moeder van zijn; de beperking, althans in principe, tot de eerste graad van de natuurlijke afstamming in opgaande lijn; en de inferieure erfrechtelijke positie van het natuurlijke kind.

Vervolgens worden de basisopvattingen geanalyseerd die aan het Marckxarrest ten grondslag liggen. De familie wordt in het arrest voorgesteld als een «natuurlijk» instituut dat een noodzakelijke consequentie is van de bio-genetische band tussen de moeder die baart en het kind dat geboren wordt. De familieband is evenwel niet beperkt tot de personen tussen wie een rechtstreekse bloedband aanwezig is, maar bestaat ook tussen het kind en de personen met wie zijn moeder een bloedband heeft. Waar

de afgrenzing ligt van de personen die tot elkaar in een familiere relatie staan, wordt in het Marckxarrest niet aangeduid: dit geeft enkel een minimum aan, m.n. de naaste bloedverwanten. In de precisering van de inhoud van deze familiebanden is het Hof evenwel vaag gebleven. Hierbij aansluitend wordt door het Hof nog geponereerd dat het huwelijk van de moeder geen objectieve en redelijke rechtvaardigingsgrond is om voor de kinderen een onderscheid te maken inzake de vaststelling van de familiebanden of inzake de inhoudelijke draagwijdte ervan. Wat in het Marckxarrest gesteld wordt aangaande de bloedband als bron van familiebanden in de verhouding moeder (en haar bloedverwanten)-kind, moet evenzeer gelden in de vader-kind relatie, dit op basis van het beginsel van non-discriminatie op grond van geslacht.

In hoofdstuk IV onderzoeken Heyvaert en Willekens wat volgens hen de weerslag is van deze basisopvattingen van het Marckxarrest op het materiële Belgische recht. Verschillende deelgebieden van het recht zijn hierbij aan de orde: het afstammingsrecht, de rechtstoestand van concubinerenden, het I.P.R. inzake afstamming, het recht op gezinseenheid en -hereniging van vreemdelingen. Dit is het meest controversiële hoofdstuk van het boek. Op al deze gebieden maken de auteurs a.h.w. *tabula rasa* van het bestaande recht, dat ze herschrijven op basis van de beginselen die in Marckx werden angewend. We kunnen nog volgen wanneer gesteld wordt dat aldus het adagium «Mater semper certa est» in ons recht opgenomen moet worden, dat de beperkingen op het onderzoek naar het vaderschap opgeheven moeten worden, dat de belemmeringen op de vaststelling van een overspelige afstamming uit den boze zijn, dat alle wettelijke bepalingen die de uitdrukking zijn van het feit dat het natuurlijk kind niet in de families van zijn ouders wordt opgenomen, moeten vervallen (zo enkele bepalingen uit de W. 14 mei 1981 tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot!), enz.. Maar de auteurs overdrijven toch wanneer ze stellen, op grond van de Marckxinterpretatie van het E.V.R.M., dat het instituut van de wettiging door adoptie niet meer tot ons recht mag behoren, dat de anonimiteit van de donor bij kunstmatige inseminatie uit den boze is (een standpunt dat heden opgeld maakt in de behoudsgezinde Duitse doctrine), dat een wettelijke regeling ontworpen moet worden m.b.t. de rechten en plichten van concubinerenden (bijdrage in de lasten van de huishouding, alimentatieplicht na beëindiging van de relatie, bescherming van de gezinswoning), enz.. Deze laatste stellingen kunnen onmogelijk, zoals de auteurs beweren, als logisch-noodzakelijke consequenties van de grondideeën van het Marckxarrest beschouwd worden. Het standpunt van Heyvaert en Willekens ter zake is des te onbegrijpelijker wanneer we in hun inleiding lezen dat zij — terecht — de accentuering van de bloedband in het arrest-Marckx als een fundamentele vergissing ervaren. Waarom dan aan het arrest dergelijke vergezochte interpretaties geven?

Strikt genomen is de uitspraak van het Hof te Straatsburg in de zaak-Marckx alleen bindend in het concrete geval dat het voorgelegd kreeg. Dit neemt echter niet weg dat de rechter die groepen wordt om de bepalingen van het E.V.R.M. toe te passen, zich bezwaarlijk kan veroorloven af te wijken van de interpretatie die het daartoe meest bevoegde orgaan eraan gegeven heeft. Aangezien de artt. 8 en 14 E.V.R.M. en art. 1 van het eerste Protocol rechtstreekse werking hebben in de interne rechtsorde, en deze normen hiërarchisch hoger staan dan de Belgische wetgeving, betekent zulks dat de rechters moeten weigeren de bepalingen van ons B.W. toe te passen die strijdig zijn met genoemde verdragsbepalingen in de nieuwe betekenis die zij in het Marckxarrest gekregen hebben. Rond de stelling van de directe werking van de verdragsbepalingen in hun Marckx-interpretatie is een diepgaande controverse gerezen in de Belgische rechtsleer: ze wordt voorgestaan door Bossuyt (*R.W.*, 1979-80, 929-970) en door Pauwels (*F.J.R.*, 1981, 182-191), maar verworpen door Rigaux (*J.T.*, 1979, 513-524) en door Baeteman en Gerlo (*T.P.R.*, 1981, 749-952, nr. 154); in het gerecenseerde boek wordt genoemde stelling met overtuigende argumenten verdedigd. De opvatting pro rechtstreekse werking wordt in de recente rechtspraak vrij algemeen aangehangen, ook al wordt in *concreto* dikwijls niet

tot de strijdigheid van de aangevochten bepalingen van intern recht met het E.V.R.M. besloten. In Nederland kreeg deze opvatting de steun van de Hoge Raad.

In het onderhavig boek wordt voorts een bevredigende oplossing voorgesteld voor het probleem van de toepassing van de Marckx-interpretatie van het E.V.R.M. in de tijd: zij dient te worden gevolgd in alle op 13 juni 1979 nog niet definitief beslechte procedures, ook als de feitelijke toestanden of rechtshandelingen waarop deze procedures betrekking hebben dateren van voor het arrest-Marckx.

Laat ons tot slot de hoop uitspreken dat de boodschap die in het werk van Heyvaert en Willekens vervat ligt m.b.t. de buitenwerkingstelling, *de lege lata*, van een aantal discriminerende bepalingen aangaande de natuurlijke kinderen, ten volle tot de rechtspraktijk moge doordringen.

Patrick Senaeve

Antoon VAN DE VELDEN en Hugo SCHAMP, *Arbeidsongevallen privé-sector*, Reeks Sociaal Recht, deel 11 — Kluwer Rechtswetenschappen, Antwerpen, 1981, 372blz.

In dit werk wordt de Arbeidsongevallenwet van 1971 aan de hand van wetteksten, parlementaire voorbereiding, rechtsleer en rechtspraak op een klare en duidelijke wijze uiteengezet. Daar de huidige Arbeidsongevallenwet de in de vroegere wet (1903) neergelegde beginselen in grote mate heeft overgenomen, verwijzen de auteurs regelmatig naar de rechtsbronnen van deze vroegere wet.

Het werk werd ruim opgevat. De auteurs geven niet enkel een breed overzicht van de wettelijke bepalingen der Arbeidsongevallenwetgeving, maar zij wijzen ook op de toepassing van andere wetten, o.m. uit het arbeidsrecht, de sociale-zekerheidswetgeving, het burgerlijk recht, het strafrecht, het fiscaal recht en de sociale voorzieningen.

De stof is ingedeeld in vier grote hoofdstukken: inleidende bepalingen, schadeloosstelling, verzekering, procedure. In bijlage geven de auteurs de tekst van de Arbeidsongevallenwet 1971, een berekening van het rentekapitaal, van het prothesekapitaal, en van hypothetisch loon, alsook modellen voor de rechtspraktijk.

In de inleiding wordt het ontstaan van de Arbeidsongevallenwet 1971 geschetst, alsook de wijzigingen die in deze wet sedertdien werden aangebracht.

In «Inleidende bepalingen» wordt eerst het toepassingsgebied van de nieuwe wet uitvoerig omschreven: de werkgevers en werknemers die onderworpen zijn aan een sociaal zekerheidsstelsel, de uitbreidingen bij K.B., de gelijkgestelden, de uitsluitingen, het bewijs van het bestaan van een arbeidsovereenkomst, en de beginselen van openbare orde. Vervolgens wordt de begripsomschrijving van «ongeval» en «arbeidsongeval» toegelicht: de toestand vóór de wet van 1971, het begrip volgens de wet van 1971 met verwijzingen naar het standpunt van de Raad van State, van de Nationale Arbeidsraad, van de Regering en van de parlementaire commissies, alsook naar rechtsleer en rechtspraak met inbegrip van belangrijke conclusies van het openbaar ministerie. Ten slotte wordt het begrip «ongeval op de weg naar en van het werk» uiteengezet: de weg, de normale weg, het risico inherent aan de weg. Ook hier wordt uitvoerig verwezen naar parlementaire voorbereiding, rechtspraak en rechtsleer.

In het hoofdstuk gewijd aan de «Schadeloosstelling» wordt vooraf de aard van de schade besproken, met inbegrip van de uitgesloten schade, de pathologische voorbeschiktheid, de verergering van de toestand, de verscheidenheid van letsels, de opeenvolgende ongevallen en de medische en paramedische behandeling; de wettelijke bepalingen worden aan de hand van voorbeelden nader uitgelegd. In de tweede afdeling van dit hoofdstuk worden de wettelijke bepalingen m.b.t. het arbeidsongeval met dodelijke afloop uiteengezet: een begripsomschrijving, rechtspraak betreffende zelfmoord, rechten bij overlijden na de homologatie van de overeenkomst-vergoedingen of na het vonnis, berekening van de begrafeniskosten, rente aan rechthebbenden. Ook

hier verwijzen de auteurs niet alleen naar de wettelijke bepalingen die deze verschillende situaties regelen, maar ook naar rechtspraak en voorbeelden. In de derde afdeling van dit hoofdstuk onder de titel «Arbeidsongeschiktheid» worden de rechten van de getroffen in geval van tijdelijke en van blijvende arbeidsongeschiktheid en te ingewikkelde toepassing van het beruchte artikel 23 van de wet (dat betrekking heeft op de wedertewerkstelling van de getroffen in geval van tijdelijke gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid) uitvoerig beschreven. Ook de blijvende arbeidsongeschiktheid wordt aan de hand van wetgeving, rechtsleer, rechtspraak en voorbeelden in haar verschillende aspecten behandeld. In de vierde afdeling worden de beginselen betreffende de «geneeskundige verzorging» bondig en duidelijk geschetst: de geneeskundige kosten, de kosten voor prothesen en orthopedische toestellen, de keuze van geneesheer en de verplaatsingskosten. In de vijfde afdeling, getiteld «basisloon», bespreken de auteurs de verschillende aspecten van de grondslag waarop de wettelijke vergoedingen moeten worden berekend, met verwijzing naar een uitgebreide rechtspraak, en bijzondere gevallen zoals cumulatie met een rust- of overlevingspensioen, leerlingen, zeelieden, minder-validen, dienstboden, studenten. Onder de titel «betaling» wordt in de zesde afdeling een overzicht gegeven van de verschillende wettelijke bepalingen m.b.t. de betaling van de vergoedingen: betaling van een derde in kapitaal, interesten, sociale-zekerheidsbijdragen, overdracht en beslag, belastingen en successierechten. In de laatste afdeling van dit hoofdstuk vermelden de auteurs de beginselen betreffende de «burgerlijke aansprakelijkheid»; de burgerlijke immuniteit die de werkgevers en hun aangestelden in het raam van de arbeidsongevallenwet genieten, heeft reeds onder de vorige wetgeving aanleiding gegeven tot talrijke geschillen en studies; de beginselen werden door de nieuwe wet ruim overgenomen, met enkele wijzigingen zoals o.m. de afschaffing van het keuzerecht van de getroffen of van zijn rechthebbenden; er wordt dan ook verwezen naar rechtsleer en rechtspraak van vóór 1971.

Het derde hoofdstuk over «De Verzekering» is gewijd aan de verzekeringsinstellingen en hun verplichtingen en aan de inrichting, werking, taken en financiering van het Fonds voor Arbeidsongevallen.

Het vierde en laatste hoofdstuk van het boek heeft betrekking op de «procedure» die moet worden nageleefd; besproken worden de aangifte van het ongeval, de homologatie van de overeenkomstenvergoeding, de bevoegdheid van de arbeidsgerechten en de rechtspleging, de herziening, de rechtstreekse vordering, de verjaring en ten slotte de akten en getuigschriften.

Dit boek vormt een kostbare gids en bron voor de rechtspractici die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de toepassing van de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen in ons land.

E. Leboucq

RECHTEN VAN DE MENS

Homoseksualiteit en het recht op eerbiediging van het privé-leven (zaak Dudgeon t / Verenigd Koninkrijk)

In een belangrijke principesbeslissing van 22 oktober 1981 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens uitspraak gedaan over de vraag in hoeverre de overheid beperkingen mag stellen aan het seksuele verkeer tussen (mannelijke) homoseksuelen (*Publ. Cour.*, reeks A, vol. 45.).

De zaak kwam tot het Hof na een klacht van Jeffrey Dudgeon, een 35-jarige militante homoseksueel uit Noord-Ierland. In 1976 werden, naar aanleiding van een huiszoeking i.v.m. drugs, zijn dagboek en brieven in beslag genomen, waarin zijn homoseksuele activiteiten beschreven waren. Dudgeon werd daarover op het

politiekantoor ondervraagd, maar er werd geen vervolging tegen hem ingesteld, hoewel zulks volgens de geldende wetgeving mogelijk was.

In zijn verzoekschrift tot de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens voerde Dudgeon aan dat hij onder voortdurende angst en bedreigingen moest leven, wegens het bestaan van wetten die de homoseksualiteit bestraffen. Het bestaan van die wetten, alsmede de genoemde ondervraging en inbeslagname beschouwde hij als ongeoorloofde inmengingen in zijn recht op eerbiediging van zijn privé-leven, gewaarborgd bij artikel 8 van het Europees Verdrag over de Rechten van de Mens. (De klacht van Dudgeon i.v.m. een schending van het discriminatieverbod, gewaarborgd bij artikel 14 van het Europees Verdrag, kan buiten beschouwing gelaten worden. Het Hof oordeelde immers dat het niet nodig was deze klacht te onderzoeken).

Het arrest bevat een nauwkeurige beschrijving van de inhoud van de Noordierse wetgeving i.v.m. de homoseksualiteit. Daaruit blijkt dat deze wetgeving, in vergelijking met die van andere Europese landen, bijzonder streng is. Bepaalde vormen van homoseksueel gedrag worden immers in Noord-Ierland bestraft, *ongeacht de leeftijd* van de partners. homoseksuelen, die vrijwillig en discreet bepaalde handelingen stellen, zijn strafbaar, *ongeacht* of de partners jongeren dan wel volwassenen zijn. Het arrest beschrijft anderzijds een aantal recente pogingen om de wetgeving te versoepelen, die evenwel gestuit zijn op het enorme verzet van brede lagen van de plaatselijke bevolking.

Het Europees Hof nam aan dat de Noordierse wetgeving, door haar louter bestaan alleen, een rechtstreekse inmenging vormde in het privé-leven van Dudgeon, in de zin van artikel 8, lid 1, van het Europees Verdrag. De realiteit van de bedreigingen die deze wetgeving voortdurend op hem deed rusten, werd trouwens aangetoond door het politieonderzoek van 1976.

De Britse regering wierp echter op dat die inmenging verantwoord was op grond van artikel 8, lid 2, van het Europees Verdrag. Zoals men weet laat deze bepaling een inmenging in het privé-leven toe, voor zover zij «bij de wet is voorzien», ingegeven is om een of meer in dit lid genoemde doeleinden te bereiken, en bovendien «in een democratische samenleving nodig is» om die doeleinden te bereiken.

Het Hof aanvaardde, zonder al te veel discussie, dat de litigieuze inmenging bij de wet voorzien was, en ingegeven was «ter bescherming van de goede zeden». Het Hof ging daarentegen uitgebreid in op de vraag of de bescherming van de goede zeden het behoud van de Noordierse wetgeving «nodig» maakte, «in een democratische samenleving».

Zijn vroegere rechtspraak citerend, onderstreepte het Hof dat een maatregel slechts «nodig» kan worden geacht, indien hij beantwoordt aan een «dwingende sociale behoefte». De realiteit van die behoefte dient in de eerste plaats door de nationale overheid beoordeeld te worden, terwijl het Hof daarop slechts een marginaal toezicht kan uitoefenen. De inmenging mag evenwel in geen geval buiten verhouding staan tot het nastreefde doel.

Het Hof erkende dat de redenen die door de Britse regering waren ingeroepen ter verantwoording van de litigieuze inmenging in het privé-leven, «pertinent» waren. (De regering wees er o.m. op dat de Noordierse bevolking op het gebied van de seksuele moraal behoudsgezind was, en hevig gekant was tegen een versoepeling van de bestaande wetgeving). Het Hof besliste echter dat die redenen niet «volstonden» om de litigieuze wetgeving te wettigen, in het licht van artikel 8, lid 2, van het Europees verdrag.

Het Hof wees er met name op dat niet aangetoond werd dat een algemene strafbaarstelling van bepaalde aspecten van de homoseksualiteit, *ongeacht de leeftijd*, verantwoord was door het gevaar dat sommige «kwetsbare» individuen zouden lopen, of door de weerslag van homoseksueel gedrag op de gemeenschap. De nadelige gevolgen van een dergelijke algemene strafbaarstelling achtte het Hof buiten verhouding tot de argumenten ten voordele van het behoud van die strafbaarstelling. Wegens dit «absoluut» karakter van de Noordierse strafbepalingen besliste het Hof dan ook, met vijftien stemmen tegen vier, dat Dudgeons recht op

eerbiediging van het privé-leven geschonden was.

Uit het arrest mag niet afgeleid worden dat elke repressie van de homoseksualiteit strijdig zou zijn met het Europees Verdrag. Het Hof wijst er integendeel herhaaldelijk op dat een «zekere» controle op de homoseksualiteit «nodig» is, «in een democratische samenleving», o.m. om personen te beschermen, die in dit opzicht bijzonder «kwetsbaar» zijn, bijvoorbeeld wegens hun jeugdige leeftijd. Het Hof spreekt zich evenwel niet uit over de precieze leeftijd waaronder jongeren een strafrechtelijke bescherming moeten genieten, nu dit in de eerste plaats een zaak is voor de nationale overheden, rekening houdend met de geldende moraal binnen hun gemeenschap.

In verband hiermee kan nog verwezen worden naar twee vroegere zaken, die evenwel niet tot voor het Hof zijn gekomen. In beide gevallen werd geklaagd over wetten die (slechts) homoseksuele relaties met jongeren *beneden de 21 jaar* strafbaar stelden. In beide gevallen nam de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens aan dat de betrokken wetgeving (de Duitse resp. de Engelse) geen schending inhield van artikel 8 van het Europees Verdrag. (Besl. ontv., 30 september 1975, X t / Duitse Bondsrepubliek, 5935 /72, *Déc. & Rapp.*, vol. 3, blz. 46; verslag, 12 oktober 1978, X t / Verenigd Koninkrijk, 7215 /75, bevestigd door Resolutie DH (79)5 van 12 juni 1979 van het Comité van Ministers, *Déc. & Rapp.*, vol. 19, blz. 66. Over deze zaken, alsmede over de vroegere jurisprudentie van de Commissie, raadplege men M. Vincineau, «Les homosexuels devant la Commission européenne des Droits de l'Homme», *Rev. dr. pén.*, 1979, 83). Het arrest van het Hof in de zaak Dudgeon lijkt niet van die aard te zijn dat het die rechtspraak van de Commissie op de helling zet.

Overigens lijkt ook de Belgische wetgeving, in het licht van het besproken arrest, op het eerste gezicht geen bezwaren op te roepen. Artikel 372bis van het Strafwetboek bestraft immers slechts de aanranding van de eerbaarheid, voor zover zij gepleegd wordt op een minderjarige van hetzelfde geslacht *beneden de 18 jaar*. Rekening moet echter gehouden worden met de opvattingen die in de Belgische samenleving gelden; indien zou blijken dat een ruime meerderheid van die samenleving voor depenalisering van de homosexualiteit zou zijn, zou een onverenigbaarheid met het Europees Verdrag ook hier tot de mogelijkheden behoren.

Tenslotte zij verwezen naar een aanbeveling van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa aan het Comité van Ministers, aangenomen op 1 oktober 1981, d.i. drie weken vóór de uitspraak van het arrest Dudgeon. (Aanbeveling 924 (1981) betreffende de discriminatie van homoseksuelen.) In deze aanbeveling vraagt de Parlementaire Vergadering begrip voor de homoseksuelen, en beveelt zij het Comité van Ministers o.m. aan om de lidstaten waar homoseksuele gedragingen tussen toestemmende *volwassenen* strafbaar zijn, ertoe aan te zetten de desbetreffende wetgeving af te schaffen. (Zie ook het verslag van de heer Voogd, namens de Commissie voor sociale zaken en gezondheid, doc. 4755, het advies van de heer Berrier, namens de Commissie voor juridische zaken, doc. 4777, en de resolutie 756 (1981) betreffende de discriminatie van homoseksuelen.) Met het arrest van 22 oktober 1981 heeft het Europees Hof nog een extra-steuven gegeven aan deze aanbeveling. (Of moet men eerder stellen dat de Parlementaire Vergadering een extra-legitimering heeft willen geven aan de aanbeveling die uitgaat van het door haar verwachte arrest?)

Paul Lemmens

BERICHTEN

Tienjarig bestaan van het Antwerps Advokaten kollektief

Ter gelegenheid van zijn tienjarig bestaan organiseert het Antwerps Advokaten kollektief op zaterdag 27 februari 1982 een

«Dag van de democratie» in de gebouwen van Ufsia aan de Rodestraat te Antwerpen.

In de voormiddag worden door verschillende werkgroepen, bestaande uit juristen, rechtssociologen, criminologen, vakbondsleden en journalisten, de thema's Rechtshulp, Rijkswacht en repressie, syndikale rechten en rechten van vreemdelingen behandeld. 's Namiddags wordt, na de vertoning van een videomontage over de Boel-staking te Temse en de film Black's Britannica een groot debat gehouden over «Hoe staat het met de democratie anno 1982?».

Inlichtingen bij Antwerps Advokaten kollektief, C. Beersmansstraat 34, 2000 Antwerpen, tel. 22.30.27 en 33.34.90.

Internationaal echtscheidingsrecht

Programma en docenten:

1. Echtscheiding in Nederland, erkenning in Nederland van buitenlandse echtscheidingen, door dr. R. van Rooij, medewerker van de stafafdeling wetgeving, privaatrecht van het Ministerie van Justitie; vanaf 1 februari 1982 werkzaam in het bedrijfsleven.

2. Alimentatie en gezag over kinderen na echtscheiding, door prof. mr. A.V.M. Struycken, hoogleraar internationaal privaatrecht, vergelijkend privaatrecht en burgerlijk recht aan de K.U. Nijmegen.

Cursusleider: Prof. mr. A.V.M. Struycken

Doelgroep: Advocatuur, rechterlijke macht e.a.

Categorie: 2 (collegevorm, maximaal 60 deelnemers)

Cursusplaats: Erasmusgebouw te Nijmegen

Data: vrijdagen 14 mei en 28 mei telkens van 16.00 - 21.00 uur

Cursusprijs: f 155,- (incl. cursusmateriaal en maaltijden)

Sluitingsdatum inschrijving: 19 april 1982.

Inlichtingen en inschrijving: Bureau PAO Rechtsgeleerdheid K.U., Mw. Mr. J. Edixhoven-Majoer, Postbus 9049, 6500 KK Nijmegen. Tel.: 080-51.24.92.

Benoeming van mr. H.J.M.N. Honée tot gewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen

Aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen is benoemd tot gewoon hoogleraar in de faculteit der rechtsgeleerdheid: mr. H.J.M.N. Honée, die onlangs promoveerde op het proefschrift «Concernrecht en medezeggenschapsregelingen».

Zijn leeropdracht luidt: handelsrecht.

Recyclage in het consumentenrecht te Brussel

Het «Centre de droit de la consommation» van de rechtsfaculteit van de U.C.L. en de rechtsfaculteit van de «Facultés Universitaires Saint-Louis» organiseren op 12, 19 en 26 maart 1982 te Brussel een recyclage in het consumentenrecht.

De volgende onderwerpen worden behandeld: op 12 maart «Le consommateur et les clauses abusives», op 19 maart «Le consommateur et les pratiques du commerce» en op 26 maart «Le consommateur et les prix». De sprekers zijn: Jean Gillardin, Thierry Bourgoignie, Guy Rommel, Marc Bosmans, Françoise Domont-Naert, Marc Fallon, Marcel Fontaine, Jules Stuyck, Bernard Francq, Xavier Leurquin, Robert Andersen, Henri Swennen, Roger Ramackers.

De bijeenkomsten vinden plaats in de lokalen van de rechtsfaculteit van de «Facultés Universitaires Saint-Louis» Broekstraat 109, 1000 Brussel.

Nadere inlichtingen bij mr. Jean Gillardin, F.U.S.L., Kruidtuinlaan 43, 1000 Brussel, tel. 217.76.53 (351).

Hans Möller-prijs

Door Riad (Rencontres internationales des assureurs défense) werd een Hans Möller-prijs opgericht ter nagedachtenis aan de Hamburgse hoogleraar voor zijn bijdrage tot de studie van de rechtsbijstandsverzekering. De prijs werd gesteld onder de we-

tenschappelijke bescherming van A.I.D.A. (Association Internationale du droit de l'assurance), waarvan professor Möller de voorzitter was.

De prijs is bestemd ter bekroning van een onuitgegeven werk over een juridisch onderwerp met betrekking tot de rechtsbijstandsverzekering.

De manuscripten, geschreven in het Duits, Engels, Frans, Italiaans, Nederlands en Spaans, moeten in drie exemplaren voor 31 december 1982 worden ingezonden hetzij aan A.I.D.A., hetzij aan het secretariaat van Riad, hetzij aan een nationale sectie van A.I.D.A. of Riad.

De prijs bedraagt 15.000 Zwitserse frank en zal zo mogelijk worden uitgereikt ter gelegenheid van de negende Riad-Congres in september 1982 te Wenen.

Colloquium van het I.D.I.T. te Rouen

Op 11 en 12 maart 1982 wordt te Rouen door het aldaar gevestigde Institut du Droit International des Transports (I.D.I.T.) een colloquium georganiseerd over: La nature juridique des wagons de particuliers.

Als sprekers zijn aangekondigd de heren Guerin (S.N.C.F., Rouen), Hutter (S.G.W., Parijs), Allegret (S.N.C.F., Parijs), Ingold (O.C.T.I., Bern), Compere (S.N.C.B., Brussel), Sessa (F.S., Rome), Eiermann (Deutsche Bundesbahn, Frankfurt) en mevrouw Quevedo Queipo de Llano (R.E.N.F.E., Madrid). Prof. Barthélemy Mercadal houdt de eindtoespraak.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij het I.D.I.T., Palais des Consuls, 1, rue Jacques Lelievre, F 76 000 Rouen.

Ledenvergadering van de «Vereeniging Handelsrecht»

Op 26 maart 1982 wordt te Utrecht een ledenvergadering gehouden ter bespreking van het onderwerp «Internationale koop van roerende zaken, naar materieel en internationaal privaatrecht», aan de hand van preadviezen van mr. G.M.M. den Drijver, advocaat te Den Haag, mr. R.S. Meijer, ambtenaar Ministerie van Justitie te Den Haag en mr. H. de Vries, gepensioneerd bedrijfsjurist te Geldrop.

Aanmelding voor het lidmaatschap bij mr. C.A.V. Aalders, secretaris-penningmeester der vereniging, Velperweg 76, 6800 LS Arnhem (tel. 085-66.47.29.).

TIJDSCHRIFTEN

Recueil général de l'enregistrement et du notariat, 1981 november

X, noot bij Hof Gent, 12 september 1979 (waardering van lasten voor vaststelling van registratierechten bij verkoop van onroerend goed); A.C., noot bij Administratieve Beslissing, 28 december 1979 (tarief van registratierechten bij zuivere schenking en schenking onder opschortende voorwaarde in één en dezelfde akte); A.C., noot bij Cass. fr., 21 oktober 1980 (hypotheek op onroerend goed in onverdeeldheid dat nadien verdeeld wordt — gevolgen).

Revue trimestrielle de droit familial, 1981 nr. 3

M. Taverne, Quelques réflexions à propos des mariages mixtes en Belgique; R. De le Court, Advies voor Rb. Brussel, 23 december 1980 (vordering tot nietigverklaring van huwelijk wegens gemis aan geldige toestemming — dwaling); J. Blondiaux, Advies voor Hof Luik, 25 maart 1981 (echtscheiding — internationaal privaatrecht — wet van 27 juni 1960 (art. 2) — heeft ook betrekking op de echtscheiding door onderlinge toestemming); G. Pannier, La compétence en matière de contestations alimentaires après divorce par consentement mutuel (noot bij Rb. Brussel, 16 december 1980); J.P. Geyskens, Advies voor Hof Brussel, 30 juni

1981, en noot van J.-L. Renchon (erkenning van natuurlijk kind in het internationaal privaatrecht — Belgische internationale openbare orde — naam van het kind); De le Court, Advies voor Rb. Brussel, 9 februari 1981 (ontkenning van vaderschap op grond van artikel 312, lid 2, B.W. — steriliteit van de echtgenoot); G. De Leval, Le droit d'action des grands-parents en période de divorce (noot bij Hof Brussel, 5 december 1978, Rb. (Kort ged.) Brussel, 15 juli 1977, en Rb. (Kort ged.) Antwerpen, 25 april 1980); H. Casman, Noot bij Rb. Brussel, 14 januari 1981 (ontnemen van bestuursbevoegdheden aan een in het stelsel van gemeenschap gehuwde vrouw en toevertrouwen van die bevoegdheden aan haar zoon).

Tijdschrift voor notarissen, 1981.

nr. 11, november

A. Van den Bossche, Het notariaat in blik of in mootjes of «De afgevaardigde plaatsvervangende notaris-zaakvoerder-substituut, Rijksambtenaar».

De verzekering, 1981

mei-augustus: 9me colloque juridique international du comité européen des assurances: Du concours de responsabilités de professionnels ayant contribué à la réalisation d'un même dommage (T. Cathala, Rapport initial; Mariano de Martino, Rapport final); M. Hanotiau, La responsabilité en matière de troubles de voisinage. Fondements théoriques; V.H., Noot bij Arbrb. Gent, 1 februari 1980 (begrip arbeidsongeval — hartinfarct — berekening basisloon); V.H., Noot bij Arbh. Gent, afd. Brugge, 13 maart 1980, (ongeval op de weg van en naar het werk — al dan niet gerechtvaardigde onderbreking van de arbeidsweg); V.H., Noot bij Cass., 20 maart 1980 (ongeval tijdens vervoer van werknemer door werkgever na beëindiging van nachtelijke opdracht: arbeidsongeval of arbeidswegongeval?); V.H., Noot bij Arbh. Gent, 5 juni 1980 (arbeidsongeval — handelsvertegenwoordiger); V.H., Noot bij Arbh. Bergen, 26 juni 1980 (arbeidsongeval gebeurd vóór de wet van 7 juli 1978: behoud van optierecht voor het slachtoffer); V.H., Noot bij Arbrb. Nijvel, afd. Waver, 27 juni 1979, en Arbh. Brussel, 22 september 1980 (ongeval dat als arbeidsongeval werd aangegeven en ook vergoed, blijkt nadien een sportongeval te zijn, overkomen tijdens het privé-leven — vordering tot terugbetaling van de ten onrechte ontvangen vergoedingen); J.R., De evolutie van de rechtspraak inzake de uitsluiting van de echtgenoot uit het voordeel van de verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen (noot bij Cass., 30 januari 1981).

Vlaams tijdschrift voor Gezondheidsrecht, 1981

nr. 1, september-oktober

H. Nys, Tuchtrect voor geneesheren. Overbodig? Overnootig?; H. Nys en R.-M. T'Jonck, Kroniek van het gezondheidsrecht; H. Nys, Het medisch beroepsgeheim en de aflevering van een geneeskundige verklaring (noot bij Hof Brussel, 3 februari 1981, en Rb. Leuven, 5 januari 1979).

Europees vervoerrecht, 1981

nr. 4

J. Holowinski, L'ordre public et les clauses attributives de juridiction et compromissaires dans les connaissements selon le droit polonais.

Journal des tribunaux, 1981

nr. 5185, 31 oktober

J.-M. Van Bol, Les matières communautaires et régionales.

nr. 5186, 7 november

Ph. Denis, L'inopposabilité des exceptions à l'endossataire de la facture par suite de silence prolongé du débiteur; M. Taverne, noot bij Hof Brussel, 30 juni 1981 (verstoting van Marokkaanse echtgenote — schending van Belgische openbare orde).